

**"PARHAAT KAVERIT YMPÄRILLÄ
OLI IHANAA SOITTA JA LAULAA."**

KOULUN MUSIIKINOPETUKSESTA KUOROLAISEKSI

Maisterintutkielma
Jyväskylän yliopisto
Musiikin laitos
Syksy 2015
Minna Särkinen

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta - Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos - Department Musiikin laitos
Tekijä - Author Minna Särkinen	
Työn nimi - Title "Parhaat kaverit ympärillä oli ihanaa soittaa ja laulaa." Koulun musiikinopetuksesta kuorolaiseksi	
Oppiaine - Subject Musiikkikasvatus	Työn laji - Level Pro gradu -tutkielma
Aika - Month and year Syksy 2015	Sivumäärä - Number of pages 58 + Liite (9 s.)
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Kuorolaulu on erittäin suosittu tapa harrastaa musiikkia. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, onko koulun musiikintunneilla ollut merkitystä myöhempään kuoroharrastukseen. Onko kiinnostus kuorolauluun syntynyt jo koulun musiikintunneilta?</p> <p>Tutkimus on tapaustutkimus yhdestä naiskuorosta. Tutkimusaineisto kerättiin lomakekyselyä käyttäen. Lomakekyselyyn vastasi kesällä 2013 Jyväskylän Naislaulajista 30 laulajaa. Kyselyn kysymykset käsittelivät muun muassa vastaajien koulutustaustaa, musiikkiharrastustaustaa, musiikintuntikokemuksia sekä kuorolaulun motivaatioon ja tulevaisuuteen liittyviä asioita. Osa kysymyksistä oli niin sanottuja avoimia kysymyksiä ja osassa vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi.</p> <p>Tutkimukseen osallistuneen kuoron jäsenistä lähes 2/3 (63 %) uskoi, että koulun musiikinopetus on vaikuttanut heidän myöhempään kuoroharrastukseensa. Vaikutusta selitettiin muun muassa koulusta saaduilla laulu- ja kuorokokemuksilla, pohjataidoilla kuoroharrastusta ajatellen, tai mieleenpainuvan opettajan tai positiivisen palautteen takia. Tämän lisäksi vastaajista peräti 73 % oli sitä mieltä, että musiikki oli ollut yksi heidän lempioppiaineistaan koulun musiikintunneilla.</p> <p>Musiikinopettajan tai kuoronjohtajan on hyvä tiedostaa tässä tutkimuksessa esiin tulleet seikat ja tulokset. Tutkimuksen toteutustapa ja tulokset toimivat apuna myös laajempaa kuorotutkimusta toteuttavalle tutkijalle.</p>	
Asiasanat - Keywords Musiikkiharrastus, kuoroharrastus, kuorolaulu, motivaatio, musiikinopetus	
Säilytyspaikka - Depository Jyväskylän yliopiston kirjasto	
Muita tietoja - Additional information	

1	KUORO TUTKIMUSKOHTEENA.....	4
2	MUSIIKKIHARRASTUS JA MOTIVAATIO.....	6
2.1	Harrastus.....	6
2.2	Musiikkiharrastus.....	7
2.2.1	Musiikkiharrastuksen viriäminen.....	8
2.2.2	Motivaatio musiikkiharrastuksessa.....	9
3	KUOROLAULU HARRASTUKSENA.....	12
3.1	Kuorolaulajia ympäri Eurooppaa.....	12
3.2	Motivaatiotutkimuksia kuorolaulusta Suomessa.....	14
3.2.1	Naiskuorossa laulavien motiivit.....	14
3.2.2	Poikakuorossa laulavien motiivit.....	16
3.2.3	Koulujen kuoroissa laulavien motiivit.....	16
3.2.4	Musiikkiluokkien kuoroissa laulavien motiivit.....	16
3.2.5	Musiikkiharrastus kansalais- ja työväenopistoissa.....	18
3.3	Tunne-elämykset ja hyvinvointi kuorolaulussa.....	18
4	MUSIIKINOPETUS PERUSKOULUSSA.....	22
4.1	Laulaminen peruskoulun opetussuunnitelmassa.....	23
4.2	Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma 2014.....	24
4.3	Taiteen perusopetuksen tavoitteet.....	25
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT.....	26
5.1	Tutkimusongelmat.....	26
5.2	Tutkimusmenetelmät.....	26
5.3	Tutkimuksen luotettavuus ja analysointiperiaatteet.....	28
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	30
6.1	Taustatiedot vastaajista.....	30
6.2	Kuoroharrastusta koskevia taustatietoja.....	33
6.3	Taustatietoja musiikkiharrastuksesta.....	34
6.4	Koulun musiikintunteihin liittyviä taustatietoja.....	39
6.5	Tavoitteet kuoroharrastukseen.....	48
7	MUSIIKINOPETUKSESTA KUOROLAULUA HARRASTAMAAN.....	51
7.1	Tulosten luotettavuus ja käyttökelpoisuus.....	54
7.2	Aiheen jatkotutkimus.....	54
	LÄHTEET.....	56
	LIITE 1 KYSELY.....	59

1 KUORO TUTKIMUSKOHTENA

Ihmisillä on hyvin monenlaisia harrastuksia ja niitä yhdistää toisiinsa ainakin se, että ne antavat yksilöille tyydytystä, sosiaalista arvonantoa ja hyväksyntää (Lehtonen 1986, 4). Musiikkiharrastuksista kuorolaulu on erittäin suosittu tapa harrastaa musiikkia (Hanifi 2009, 231). Koko Euroopassa, Venäjä mukaan lukien, on 37 miljoonaa kuorolaista. Suomen väestöstä noin viisi prosenttia laulaa kuorossa (Singing Europe 2015, 4–6, 22).

Kuoroharrastus koetaan mielekkäänä muun muassa siksi, että siinä voi asettaa musiikillisia tavoitteita itselleen, mutta samalla voi toimia yhdessä muiden kanssa ja koettaa saavuttaa yhteistä päämäärää (Martin 1993, 60–61). Lisäksi kuoro tarjoaa sen jäsenille yhteisön, jossa on samanmielisiä ihmisiä ja jossa pääsee kokemaan musiikillisia elämyksiä, kehittämään kykyjä ja jossa voi saada uusia ystäviä (Hanifi 2009, 237–238). Laajan kuorolaulua käsittelevän tutkimuksen ovat toteuttaneet aiemmin esimerkiksi Louhivuori ja Salminen vuonna 2005.

Motivaatio-termi tarkoittaa käyttäytymistä virittävien ja ohjaavien tekijöiden järjestelmää. Motivaatiolla tarkoitetaan tilaa, jossa motiivit virittävät ja ylläpitävät yksilön käyttäytymisen suuntaa. (Ruohotie 1998, 34–37.) Harrastusmotivaatiosta voidaan puhua, kun yhdistetään käsitteet motivaatio ja harrastuneisuus. Harrastusmotivaatio on yksilön henkilökohtaisten ominaisuuksien ja ympäristön välisten vuorovaikutussuhteiden kokonaisuus. (Heilala & Virtanen 2006, 71.) Peruslähtökohta musiikkiharrastukselle on kuitenkin omakohtainen kiinnostus musiikkiin ja sen tekemiseen (Kosonen 2010, 297). Kouluiässä lapsen harrastusten valintaan vaikuttaa kuitenkin moni asia. Esimerkiksi lasten vanhemmilla ja muilla lapsen läheisillä on suuri merkitys sille, suuntautuuko lapsi esimerkiksi musiikkiin vai ei. (Ahonen 2004, 142–143.) Kodilla ja perheellä on suuri merkitys elinikäisen musiikin harrastuksen syntymiselle (Kauppinen & Sintonen 2004, 15).

Uusimmassa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (POPS) vuodelta 2014 vuosiluokkien 3–6 tavoitteissa on mainittu, että musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen tai kuunnellen. Yhteismusisoinnissa harjoitellaan muun muassa luontevaa äänenkäyttöä ja laula-

mista. Oppiaineen tehtävässä vuosiluokille 3–6 painotetaan oppilaan myönteistä suhdetta musiikkiin, mikä luo pohjaa elinikäiselle musiikin harrastamiselle. (POPS 2014, 263–264.) Yksi koulujemme tärkeistä musiikkikasvatuksen tavoitteista on motivoida oppilaita vapaa-ajalla tapahtuvaan musiikilliseen harrastamiseen. Tavoitteena on, että oppilailta herää kiinnostus musiikkiin positiivisena harrastuksena. (Kosonen 2009, 157.)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko koulun musiikintunneilla ollut merkitystä myöhempään kuoroharrastukseen. Onko kiinnostus kuorolauluun syntynyt jo koulun musiikintunneilta? Tutkimus on tapaustutkimus yhdestä naiskuorosta ja tutkimusaineisto kerättiin lomakekyselyä käyttäen. Lomakekyselyyn vastasi Jyväskylän Naislaulajista 30 laulajaa. Kyselyn kysymykset käsitelivät muun muassa vastaajien koulutustaustaa, musiikkiharrastustaustaa, musiikintuntikokemuksia sekä kuorolaulun motivaatioon ja tulevaisuuteen liittyviä asioita. Osa kysymyksistä oli niin sanottuja avoimia kysymyksiä ja osassa vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi.

Tutkimukseen osallistuneen kuoron jäsenistä lähes 2/3 (63 %) uskoi, että koulun musiikinopetus on vaikuttanut heidän myöhempään kuoroharrastukseensa. Vastaajista 73 % oli sitä mieltä, että musiikki oli ollut yksi heidän lempioppiaineistaan koulun musiikintunneilla. Kuoroharrastuksen todettiin myös olevan hyvin pitkäaikainen harrastus, sillä peräti 80 % vastaajista on harrastanut kuorolaulua vähintään viisi vuotta, ja 47 % yhdeksän vuotta tai sitä kauemmin.

Tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miksi kuorolaiset olivat aikoinaan aloittaneet kuoroharrastuksen. 30 % tutkimukseen osallistuneista kuorolaisista ilmoitti aloittaneensa kuoroharrastuksen laulamisen ilosta, 20 % oli liittynyt kouluaikoina musiikkiluokkien kuoroon, 17 % oli aloittanut kuoron kaverin kanssa yhdessä tai koska sinne pääsi kaverin kanssa, 10 % opettajan ehdotuksesta ja 7 % ilmoitti syyksi uusiin ihmisiin tutustumisen.

Tutkimuksen toteutustapa ja tulokset voivat toimia apuna esimerkiksi laajempaa kuorotutkimusta toteuttavalle tutkijalle. Kyseessä on tapaustutkimus ja harkinnanvarainen näyte on pieni, joten tulokset eivät sellaisenaan ole yleistettävissä. Kuitenkin esimerkiksi musiikinopettajan tai kuoronjohtajan on hyvä tiedostaa tutkimuksessa esiin tulleet seikat ja tulokset.

2 MUSIIKKIHARRASTUS JA MOTIVAATIO

2.1 Harrastus

Sanat harrastaminen ja harrastus viittaavat adjektiivin harras, jolla tarkoitetaan uutteraa, ahkeraa ja innokasta ja joka voi tarkoittaa myös sydämellään jollekin antautunutta (Kauppinen & Sintonen, 2004, 9).

Vapaa-aikakysely 2002:een osallistuneet selittivät sanaa harrastus muun muassa tekemisen säännöllisyydellä, mutta myös suhteesta vapauteen, individualismiin ja elämänlaatuun (Hanifi 2009, 246). Vastaajien mielestä harrastuksen pitää olla vapaaehtoista ja itse valittua. Osa vastaajista selitti harrastusta myös niin, että se on ”yhtä tyhjän kanssa” ja ”hyödytöntä jouten oloa ja rahan kuluttamista”. Hanifi itse arvioi, että näin negatiivissävytteisesti vastanneet kritisoivat käsitettä ”harrastaa”, sillä ennen esimerkiksi hiihdettiin tai käveltiin, mutta nykyään se on harrastamista. (Hanifi 2005, 129–130.)

Harrastamaansa asiaa ihminen tekee mielellään. Harrastusta ei voi kuitenkaan täysin kahlita siihenkään ajatukseen, että siihen liittyy hyvin leimaavasti mielikuvat vapaudesta, vapaa-ajasta ja aktiivisuudesta (Metsämuuronen 1995, 14–15, 17).

Lehtosen (1986, 4) mielestä harrastukset ovat moninaisia ja harrastuksia yhdistäviä tekijöitä on useita. Tärkeimmäksi tekijäksi hän nostaa harrastusten yksilöille tarjoaman tyydytyksen, sosiaalisen arvonnannon ja hyväksynnän. Harrastusta voidaan pitää myös tapana, jolla harrastaja irtautuu arkielämästä ja toteuttaa itseään hänelle tärkeillä alueilla ja tapana, joka tuottaa harrastajalle henkilökohtaista ja sosiaalista mielihyvää. (Lehtonen 1986, 4–5.)

Vapaa-aikakysely 2002:een vastanneiden mukaan harrastuksesta saa energiaa työhön ja sen sanottiin olevan rentoutumiskeino, joka on samalla myös vastapainoa työlle (Hanifi 2009, 246). Harrastukset antavat ihmisille elämään sisältöä ja uusia positiivissävytteisiä, mielihyvää tuottavia ulottuvuuksia. Ihmiset voivat harrastuksinaan tehdä ainakin jossain määrin sitä, mitä haluavat ja saavat siitä uutta intoa ja voimaa. (Metsämuuronen 1995, 14–15.) Hanifi (2005) korostaa, että

harrastukset tuovat elämään mielekkyyttä ja sisältöä ja niillä on mahdollisuus toimia identiteetin rakentamisen ja ilmaisemisen kanavina ja elämän voimavarana (Hanifi 2005, 130–133).

Muutama vuosikymmen sitten arvioitiin, että suomalaisten niin sanottu aktiivinen, itse tekemällä harrastaminen saattaisi vähentyä ajan kuluessa. Vapaa-aika 2002-tutkimus kuitenkin osoitti, että erilaisia itse tekemisen muotoja harrastetaan Suomessa jatkuvasti, ja harrastamisen muodot monipuolistuvat entisestään. Nuoret ovat Suomessa aktiivisimpia harrastajia, mutta harrastusten mukanaan tuomat merkitykset ovat yhtä tärkeitä niin nuorille kuin varhaisessa keski-iässäkin oleville. (Hanifi 2005, 130–133.)

Vaikka eri ihmisillä on erilaiset taloudelliset tai ajankäytölliset tilanteet, eivät ne kuitenkaan ole esteenä monien vapaa-ajantoimintojen tekemiselle. Valtaosa suomalaisista harrastaa itse tai järjestetysti jotakin. Vapaa-aika 2002-tutkimuksen mukaan 60 prosentilla Suomen väestöstä on ainakin yksi kodin ulkopuolinen järjestetty harrastus. Harrastaminen vähenee iän myötä, mutta 65 vuotta täyttäneistä kuitenkin noin puolella on edelleen jokin kodin ulkopuolinen järjestetty harrastus. (Liikkanen 2005, 26.)

2.2 Musiikkiharrastus

Suomessa on tehty erilaisia harrastuskartoituksia jo vuodesta 1926 lähtien (Metsämuuronen 1995, 23). Yleisen harrastustutkimuksen katsotaan alkaneen jo 1950-luvulla (Martin 1993, 4–5). Musiikkiharrastuksen tarkastelulle on tyypillistä se, että aihetta pidetään käsitteellisesti täysin selvänä ja yksiselitteisenä, mitä se ei kuitenkaan ole (Lehtonen 1986, 9).

Musiikkiharrastuksella tarkoitetaan vapaa-ajalla tapahtuvaa musiikkitoimintaa (Kosonen 2009, 157). Musiikin ajatellaan tuovan henkistä virkistäytymistä ja vastapainoa arjen työnteolle ja sen harrastaminen erillisenä harrastuksena tai ilman ammattiin johtavia tavoitteita katsotaan kuuluvan erityisesti osaksi länsimaista kulttuuria (Kosonen 2010, 295). Musiikin harrastaja ei saa toimeentuloaan musiikista, ja hänelle itse teokset tai valmiit tuotokset eivät näytele niin suurta roolia kuin mitä muut harrastamiseen liittyvät tekijät ja tekemisen prosessit näyttelevät (Kauppinen & Sintonen 2004, 9–11). Esimerkiksi soittamisen harrastaminen rakentuu kiinnostuksesta, intohimosta, omaehtoisuudesta ja perheen ja kodin tuesta (Kauppinen & Sintonen 2004, 10). Musiikkiharrastukseen liittyy aina jollakin tavoin myös suhde yleisöön, sillä yleisö tuo harrastukseen sisältöä ja merkitystä, mutta myös suorituspaineita (Hanifi 2009, 233).

Musiikin harrastaminen on yksi suosituimmista vapaa-ajanviettotavoista (Kosonen 2009, 158). Musiikkiharrastuksen suosion kasvua on selitetty muun muassa lisääntyneellä vapaa-ajalla ja materiaalien resurssien kasvamisella harrastusten

mahdollistamiseksi (Metsämuuronen 1995, 13). Musiikkia voi harrastaa muun muassa kansalais- ja työväenopistoissa ja musiikkioppilaitoksissa (Kosonen 2009, 158). Musiikin harrastaminen on aikuisiässäkin aktiivista, mutta turhan harvoin aikuisiän saavuttanut enää aloittaa soittoharrastusta, vaikka uuden soittimen opetteluun riittäisikin kiinnostusta (Kosonen 2010, 296).

Vaikka musiikin harrastaminen on edelleen yksi nuorten suosituimmista harrastuksista, instrumentin soittaminen ja kuorolaulu ovat kuitenkin turhan usein tyttöjen harrastuksia. Poikia ohjataan kotoa käsin helpommin urheilun pariin. Kosonen käyttääkin termiä tyttöistyminen, joka on nähtävissä esimerkiksi sukupuolijakaumissa musiikkikouluissa ja kuoroissa. (Kosonen 2010, 302.) Myös Raijas (2006, 12) käyttää termiä tyttöistyminen ja heittääkin ilmaan kysymyksen, pitäisikö musiikkioppilaitosten sisäänpääsykokeita muuttaa sen perusteella, että suuri osa sisään päässeistä on tyttöjä.

2.2.1 Musiikkiharrastuksen viriäminen

Metsämuuronen (1995) arvioi, että harrastusten viriäminen ei ole yksinkertainen asia, eikä harrastuksen alkamista ole sen takia helppo tutkia. Harrastuksen viriämisestä voidaan kuitenkin yleistettävästi todeta, että harrastamisen aloittamisessa ei ole mitään tiettyä ikää, aikaa tai tilannetta, vaan harrastuneisuus saattaa puhjeta eri elämäntilanteiden muuttuessa täysin sattumanvaraisesti. (Metsämuuronen 1995, 29–38.)

Harrastuksen viriämisen tutkimista voi hankaloittaa se tosiasia, että joillakin harrastus saattaa muuttua työksi ja toisilla harrastuneisuus saattaa kokonaan loppua. Tutkittaessa harrastamisen aloittamista on huomattu, että haastateltava saattaa muistaa tilanteet huonosti tai hän voi merkitä esimerkiksi avoimeen kysymykseen vain kaikkein emotionaalisesti vaikuttaneimman asian. Toisaalta vastaaja voi pyrkiä jopa tietoisesti tai tiedostamattaan vastaamaan odotusten mukaisesti esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa harrastamisen aloittamiseen liittyy jotakin arkaluonteista. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi huomioitavaa on, että vastaaja katselee menneisyyttään nykyisyyden valossa ja tällöin vastaajakin on muuttunut ajan myötä ja esimerkiksi persoonallisuuden eri tekijät ovat kehittyneet. Toisaalta voi olla mahdollista, että vastaajille ovat jääneet mieleen ne kaikkein merkityksellisimmät syyt, joiden varassa harrastus on voinut jatkua jo kauankin. (Metsämuuronen 1995, 29–38.)

Hanifi (2009, 226) käy läpi vuonna 2002 toteutetun vapaa-aikakyselyn tuloksia musiikin osalta. Tuloksissa selviää, että musiikkia harrastavien vanhemmat ovat harrastaneet hieman aktiivisemmin musiikkia kuin mitä muiden vanhemmat ovat harrastaneet (Hanifi 2009, 226).

Ahonen (2004) painottaakin kodin merkitystä lasten musiikillisessa kasvussa. Yksilöllisiä eroja lasten musiikillisissa taidoissa voidaan selittää lasten kasvuympäristöllä, ja omia vanhempia voidaan pitää lapsen ensimmäisinä musiikinopettajina. Kouluikässä lasten harrastuneisuuteen vaikuttaa useampi asia. Tällöin esi-

merkiksi lasten ympärillä olevat läheiset, opettajat ja ikätoverit ovat merkittävässä roolissa siinä, suuntautuuko lapsi musiikkiin vai ei. (Ahonen 2004, 142–143). Kodilla ja perheellä on suuri merkitys elinikäisen musiikkiharrastuksen syntymiselle (Kauppinen & Sintonen 2004, 15). Myös esimerkiksi Vainikaisen (2014, 82) pro gradu -tutkimuksessa havaittiin, että vanhemmilla ja muilla perheenjäsenillä oli vaikutusta esimerkiksi musiikkiluokille hakeutujan motivaatioon.

Lapsen kehitykseen kuuluu kokeilunhalu myös puhuttaessa harrastuksista. Lopulta lapsen tai nuoren harrastuksiksi valikoituvat ne harrastukset, jotka ovat riittävän haasteellisia, mieluisia ja motivoivia. (Kosonen 2009, 160.) Yksi koulujemme tärkeistä musiikkikasvatuksen nykyisistä tavoitteista onkin motivoida oppilaita vapaa-ajalla tapahtuvaan musiikilliseen harrastamiseen. Tavoitteena on, että oppilailla herää kiinnostus musiikkiin positiivisena harrastuksena. (Kosonen 2009, 157.) Myös Lehtosen (1986, 15) mielestä koulujemme musiikinopetuksessa olisi tärkeää pyrkiä luomaan oppilaille myönteinen asennoituminen musiikkiin, kyky nauttia ja arvioida musiikkia ja kehittää pysyvä ja omaehtoinen musiikkiharrastus.

Musiikin harrastuksen syntymisprosessin on todettu liittyvän hyvin tiiviisti kuunteluelämyksiin. Lehtonen (1986) suosittelee, että kouluissa oppilaille tarjottaisiin kuunteluelämyksiä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Kuuntelusta ja kuunneltujen teosten käsittelystä, kuten tarinoista voitaisiin hiljalleen edetä taiteen sanalliseen käsittelyyn ja vapaamuotoisiin laulu- ja soittokokemusten luomiseen. Osallistuminen ja lämpimässä ilmapiirissä tapahtuva luova ilmaisu ovat hyvä tapa edistää oppilaiden musiikkiharrastuksen kehittymistä. (Lehtonen 1986, 17–18.)

2.2.2 Motivaatio musiikkiharrastuksessa

Motivaatio-termi tarkoittaa käyttäytymistä virittävien ja ohjaavien tekijöiden järjestelmää. Motivaatiolla tarkoitetaan tilaa, jossa motiivit virittävät ja ylläpitävät yksilön käyttäytymisen suuntaa. Motivaation kehittymiseen vaikuttavat esimerkiksi itsearvostus ja usko omaan kykyihin ja mahdollisuuksiin (Ruohotie 1998, 34–37.) Ihmisen toimintaa ohjaavat näkyvät ja helposti todettavat ulkoiset motiivit ja sisäiset, vaikeammin näkyvät motiivit (Niitamo 2002, 40). Sisäiselle motivaatiolle on tyypillistä, että syyt käyttäytymiselle ovat sisäisiä. Sisäinen motivaatio on myös yhteydessä itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeisiin. Ulkoinen motivaatio taas on riippuvainen ympäristöstä, esimerkiksi palkkiot välittää joku muu kuin henkilö itse. (Ruohotie 1998, 38.)

Motivaatio on monitahoinen ja dynaaminen kokonaisuus. Sitä käytetään arkikielessä toiminnan perusteena. (Kosonen 2001, 31.) Motiivi on peruste aloittaa jotakin, jatkaa jotakin tai myös lopettaa jotakin. Jotta motiivi virittäytyisi, tarvitaan subjekti, joka motivoituu ja objekti, joka motivoi. Tai päinvastoin niin, että objekti motivoi subjektin. Motivaatio koostuu monista motiiveista, joista osa on tietoisia ja osa tiedostamattomia. (Kosonen 2010, 296–297.)

Motivaatio muuntuu jatkuvasti ja se on monitahoinen. Motivaatiossa on myös keston suhteen erilaisia ulottuvuuksia sillä osa motiiveista voi olla lyhytkestoisia ja tilannekohtaisia, joita yhdistää toisiinsa pitkäkestoinen motivaatio. Tavoitteellisuus on yksi tärkeistä toiminnan määreistä ja se vaikuttaa toiminnan keston ja motivaation voimakkuuteen. (Kosonen 2010, 296–297.)

Peruslähtökohta musiikkiharrastukselle on omakohtainen kiinnostus musiikkiin ja sen tekemiseen. Tarvitaan motiivi, toiminnan peruste. Esimerkiksi soittamisessa motiiveja voi olla monenlaisia. Näistä tärkeimmäksi Kosonen mainitsee soitettavaan musiikkiin ja soittamistilanteeseen liittyvät motiivit, kuten soittamisen tuottamat ilo ja elämykset. Myös omaan pystyvyyteen ja yhteismusisointiin liittyvät motiivit ovat tärkeitä. Nuorilla soittajilla oman perheen ja esimerkiksi soitonopettajan antama tuki ja kannustus ovat tärkeässä roolissa. (Kosonen 2010, 297.) Kosonen (2010) tarkentaakin, että soittamisen motivaatio sisältää kolmea erilaista motiivityyppiä. Näitä ovat musiikilliset motiivit, joihin liittyy esimerkiksi musiikin mukanaan tuomat hyvän olon tunteet, suoritus- ja saavutusmotiivit, joihin liittyy hallinnan tunnetta ja omaa pystyvyyttä sekä vuorovaikutusmotiivit eli kontakti esimerkiksi opettajan kanssa. (Kosonen 2010, 304–305.)

Motivaatio selittää musiikinkin oppimista. Yhtenä koulun musiikinopetuksen tavoitteista on pidetty myönteisten asenteiden ja jatkuvan kiinnostuksen herättäminen musiikkiin. Kun oppilas on motivoitunut, hän voi tarttua vaativampiinkin musiikillisiin haasteisiin. Koulun musiikinopetuksen tavoitteissa juuri motivaation merkitys musiikinopiskelulle on huomioitu ja painotettu toistuvasti toteamalla, että opetuksen tarkoituksena on oppilaiden myönteisten asenteiden ja jatkuvan kiinnostuksen herättäminen musiikkiin. (Ahonen 2004, 154.)

Ahonen (2004) on käsitellyt kirjoituksessaan muun muassa sitä, miksi nuori kiinnostuu musiikista ja miksi musiikista muodostuu jollekin tärkeä harrastus, miksi joku innostuu harjoittelemaan soittoa ja miksi joku, jolla olisi edellytykset vaikka musiikin ammattilaisuuteen, ei käytä avujaan hyväksi. Vastaus näihin kysymyksiin on motivaatiossa. Motivaatiolla voidaan selittää asioiden oppimista. Asian ydin on siinä, että johonkin tiettyyn asiaan tai vaikka harrastukseen motivoituneen henkilön käyttäytymistä luonnehtivat tehokkaan opiskelun tunnusmerkit. Näitä tunnusmerkkejä ovat tarkkaavaisuuden intensiivinen suuntaaminen oikeaan kohteeseen, toiminnan pitkäjänteisyys, sitkeys, laatu ja valintojen tekeminen toiminta-alueen hyväksi. (Ahonen 2004, 154.)

Musiikinopettajan ja koulun musiikintuntien merkitys saattaa olla arvaamattoman suuri sellaiselle oppilaalle, joka ei käy säännöllisesti esimerkiksi soitotunneilla (Kosonen 2010, 297). Harrastajalle tärkeät henkilöt, kuten omat vanhemmat, sisarukset, ystävät, ohjaaja tai valmentaja ovat tärkeässä asemassa harrastuksen jatkumisessa ja lopettamisessa (Metsämuuronen 1995, 52). Oppilaan ja opettajan välinen suhde vaikuttaa merkittävästi oppilaan menestymiseen soitto-opinnoissa. Musiikin pariin ohjaava ja kannustava aikuinen on välttämätön ehto soittoharrastuksen alkamiselle ja lämminhenkinen opettajasuhde taas on ehto soittoharrastuksen jatkumiselle. (Raijas 2006, 12.)

Hanifi (2009, 249) uskoo, että nautinto ja tunne itsensä kehittämisestä motivoivat jatkamaan nimenomaan musiikkiharrastusta, vaikka harrastuksen tiellä olisi välillä esteitäkin. Kaiken kaikkiaan musiikki motivoi hyvin eri ikäisiäkin ihmisiä harrastamaan, ja nykyinen musiikkien maailma tarjoaa mitä erilaisimpia mahdollisuuksia musiikin opiskeluun (Kosonen 2010, 308).

Kulttuuriharrastusten kuten esimerkiksi musiikin ja taiteiden harrastamisen motiiveissa ilmenee lapsilla myös niin sanottua ulkoista ohjautumista ilmentäviä motiiveja. Tällainen on muun muassa lasten halu miellyttää muita ja tehdä asioita ”oikein”. Harrastuksen alkaminen on usein lapsen vanhempien alulle laittamaa, ja näin ollen harrastus ei olekaan kaikilta osin lapsen omaehtoista toimintaa. Tällöin voidaan joissakin tilanteissa ajatella, ettei lapsi olekaan innostunut itse asiasta. (Metsämuuronen 1995, 51.) Lapset hakeutuvat opiskelemaan musiikkia kannustavan ympäristön ja musiikkia arvostavan perheen motivoimana enemmän kuin musiikillisten kykyjen innoittamana (Raijas 2006, 12). Myös Niitamo (2002, 49) uskoo, että ympäristö muovaa ja ohjaa joskus voimakkaastikin yksilön tavoitteita. Ulkoapäin annetut tavoitteet saattavat johtaa yksilön tavoittelemaan sellaisia tavoitteita, joita hän ei tunnepohjaisesti itse halua (Niitamo 2002, 49). Niin sanotun sisäisen motivaation alentuminen eli ulkoisten paineiden, askeettisuuden, sitoutumisen tai tärkeiden henkilöiden vaikutus voi johtaa myös harrastuksesta pois jäämiseen (Metsämuuronen 1995, 53). Raijas (2006, 12) on sitä mieltä, että lapsen motivaatiota opiskella musiikkia ei voi mitata millään mittarilla niin, että se ennustaisi lapsen tulevaa menestymistä musiikkiopinnoissa.

3 KUOROLAULU HARRASTUKSENA

Laulamisen sanotaan olevan tunteiden ilmaisemista tai runoilijan ja säveltäjän tunteiden tulkitsemista (Linnankivi, Tenkku, Urho 1994, 122). Laulaminen voi olla esimerkiksi yhteismusisointia kuorossa tai lauluyhtyeissä tai yksinlaulua, laulunopiskelua laulutunneilla. Laulutunneilla käyminen ja äänen kouluttaminen on järkevää vasta, kun äänielimistö on kehittynyt. Tästä syystä kuoroharrastus tarjoaa hyvän mahdollisuuden lauluharrastuksen aloittamiselle jo nuoremmissakin iässä. (Heilala & Virtanen 2006, 17.)

Kuorolaulua harrastetaan eri muodoissa lähes kaikissa kulttuureissa, ja sen harrastajien määrä on suuri. Kuorolaulu tarjoaa merkityksellisiä elämyksiä, ja kuoroissa voi rakentaa esimerkiksi erilaisia sosiaalisia suhteita. (Louhivuori & Salminen 2005, 12.) Kuoro tarjoaakin sen jäsenilleen yhteisön, jossa on samanmielisiä ihmisiä ja jossa pääsee kokemaan musiikillisia elämyksiä, kehittämään kykyjään ja jossa saa uusia ystäviä (Hanifi 2009, 237–238).

Kuorolaulussa on todettu olevan tärkeää harrastuksen mukanaan tuomat taiteelliset elämykset ja kuoroyhteisön tuki. Myös laulutaidon kehittäminen on tärkeä osa kuorolaulua. Kuorolaulajien halu jatkaa kuoroharrastustaan vuodesta toiseen saattaa selittyä nimenomaan kuorolauluun kuuluvan yhdessäolon seurauksena. (Louhivuori & Salminen 2005, 14.)

3.1 Kuorolaulajia ympäri Eurooppaa

Euroopan kuoroyhteisö, Europa Cantat, tutki vuosien 2013–2015 aikana yhdessä laulamista ja sen yleisyyttä Euroopassa Singing Europe -nimisessä projektissa. Tutkimukseen kerättiin aineistoa eri tietolähteistä, kuten eri maiden omista tilastoista ja internetkyselyllä. Tutkimuksessa selvisi muun muassa, että Euroopassa,

Venäjä mukaan lukien, on 37 miljoonaa kuorolaista ja miljoona kuoroa tai lauluyhtyettä. (Singing Europe 2015, 4–6, 22.)

Tuloksista selviää, että Suomessa ja Norjassa väestöstä 5 % laulaa kuorossa tai lauluyhtyeissä, Ruotsissa 6 %, ja Tanskassa vain 2,6 %. Koko Euroopan väestöstä 4,5 % laulaa kuorossa tai lauluyhtyeessä. Euroopan Unionin alueella taas on noin 625 000 kuoroa tai lauluyhtyettä. Suuri osa näistä kuoroista harjoittelee erilaisten oppilaitosten yhteydessä (39 %), osa uskonnollisissa rakennuksissa (20 %), ja osa kylän/kunnan keskuksissa (19 %) (Singing Europe 2015, 7, 23, 27).

Tulosten mukaan 52 % eurooppalaisista kuorolaisista on aikuisia eli 26–65-vuotiaita, 19 % lapsia eli 15 tai sen alle, 16 % nuoria eli 16–25-vuotiaita, ja 13 % senioreita eli yli 65-vuotiaita. Miehiä laulajista on joka kolmas. Kuorolaulajalla on usein keskimääräistä korkeampi koulutus. Tutkimuksen tuloksista havaittiin myös, että mikäli kuorolaulamisen on aloittanut jo nuorella iällä, tulee harrastus mitä todennäköisemmin jatkumaan läpi elämän (Singing Europe 2015, 43, 53, 67).

Kuorossa laulaminen on Suomessa erittäin suosittu tapa harrastaa musiikkia (Hanifi 2009, 231). Suomen Laulajain ja Soittajain liitto ry:n Sulasolin internetsivuston mukaan Suomessa on noin 3000 kuoroa (Sulasol 2015). Henkilöjäseniä erilaisissa kuoroliitoissa Suomessa oli vuonna 2012 lähes 30 000 (Tilastokeskus 2014, 103). Näihin lukuihin voidaan lisätä vielä kouluissa toteutettava kuorotoiminta (Louhivuori & Salminen 2005, 12). Kuoroja löytyy siis jokaiselle, sillä Suomessa on naiskuoroja, mieskuoroja, sekakuoroja, lapsikuoroja, suurkuoroja ja esimerkiksi nuorisokuoroja. Kuoroissa myös lauletaan hyvin monenlaista musiikkia, kuten kokeilevaa, klassista, viihdettä, hengellistä ja vanhaa musiikkia. (Sulasol 2015.)

Kuoroharrastus on Suomessa selkeästi nuorten tyttöjen harrastus, mutta yli 15-vuotiaista puhuttaessa kuoroa harrastavat niin miehet kuin naisetkin eikä lukumäärissä enää tuolloin ole niin paljon eroavaisuuksia (Hanifi 2009, 231–233.) Suomessa on myös muutama ammattikuoro, mutta amatöörikuoroja sitäkin enemmän. Näissä amatöörikuoroissa laulaa tuhansia henkilöitä oman työnsä ohella. He eivät saa kuorolaulusta palkkaa. Erilaiset soittavat ja laulavat ryhmät tekevät Suomea tunnetuksi matkoillaan. Kuorot ovat esimerkiksi ahkeria uuden musiikin viejiä ulkomaille. (Lappalainen 2004, 75–76.)

Vaikka kuoroharrastus on erittäin suosittu harrastus Suomessa, sen suosiosta huolimatta sitä ei ole juurikaan tutkittu (Louhivuori 2011; Louhivuori & Salminen 2005, 12). Kuoroharrastuksen tutkimisella voitaisiin saada lisää tietoa esimerkiksi kulttuurien välisistä eroista, yksittäisten ihmisten musiikkisuhteesta, ihmisten välisistä suhteista tai vaikka kuorolaulun suhteesta fyysiseen terveyteen (Louhivuori & Salminen 2005, 12).

3.2 Motivaatiotutkimuksia kuorolaulusta Suomessa

Louhivuori ja Salminen teettivät vuonna 2005 laajan kuorolaulua koskevan kyselyn. He selvittivät muun muassa kuorolaulun aloittamisen ja harrastamisen syitä ja merkityksiä sosiaalisten suhteiden, tunne-elämän sekä henkisen ja fyysisen terveyden kannalta. Kyselyyn vastasi noin 500 kuorolaulajaa eri puolilta maata, erilaisista kuorokokoonpanoista. Tämän lisäksi tutkimukseen haastateltiin erikseen muutamia ihmisiä. (Louhivuori & Salminen 2005, 12.)

Heidän tutkimuksessaan selvisi, että yleisin syy siihen, miksi kuoroon liitytään, on se, että tuttava ehdottaa kuoroon liittymistä. Noin puolet heidän kyselynsä vastanneista myös ilmoitti, että vaikuttavilla kuorokonserteilla tai kuunteelukokemuksilla oli ollut melko tai erittäin suuri merkitys kuoroon liittymiseen. (Louhivuori & Salminen 2005, 12–13.)

Samalla selvitettiin myös sitä, onko koulujen musiikinopetuksella ollut merkitystä kuoroon liittymiseen. Vastausten mukaan noin puolelle kyselyyn vastanneista koulujen musiikinopetuksella oli melko suuri tai erittäin suuri merkitys kuoroon liittymisessä. Noin puolelle koulujen musiikinopetuksella taas ei ollut merkitystä kuoroon liittymisessä. (Louhivuori & Salminen 2005, 12–13.)

Tutkimuksessa selvisi myös, että kuorolaulussa on tärkeää niin musiikilliset seikat eli laulutaidon kehittäminen ja taiteelliset elämykset kuin kuorolaulun tarjoamat sosiaaliset tekijätkin. Vastaajista yli puolet kertoi, että kuoro on yhdessäolon muodoista jopa merkittävämpi kuin muut yhteisöt. (Louhivuori & Salminen 2005, 13.)

Louhivuori ja Salminen (2005) selvittivät tutkimuksessaan myös kuorolaulun vaikutuksia. Vastausten mukaan kuorolaiset tuntevat olonsa kuoroharjoitusten jälkeen virkistyneiksi, he unohtavat arkielämän ongelmat ja saavat levollisen olon. Tutkimuksen haastatteluissa oli myös korostunut kuorolaulun stressiä vähentävä ja rentouttava vaikutus työelämän paineiden keskellä. (Louhivuori & Salminen 2005, 13–14.)

3.2.1 Naiskuorossa laulavien motiivit

Martin (1993) on tutkinut pro gradu -työssään naiskuoroharrastuksen merkitystä laulajalle. Hänen tutkimuksensa tavoitteena oli selvittää naiskuoroihin kuuluvien laulajien motiiveja kuoroharrastukseen eli sitä, mitä kuoroon kuuluminen laulajille merkitsee ja sitä, mitkä asiat ovat heille tärkeitä kuoroharrastuksessa. Tämän lisäksi hän selvitti, ketkä osallistuvat naiskuorotoimintaan ja millaisia rajoituksia naisilla on kuoroharrastukseen osallistumisessa. (Martin 1993, 1–2). Martinin (1993, 3) kyselyyn vastasi Jyväskylän Naislaulajat -kuorosta 40 laulajaa sekä Naiskuoroliiton laululeirin osanottajista 97 naiskuorolaista ympäri Suomen. Tutkimuksen yhteenvedossa todetaan, että keskivertonaiskuorolainen on 45-vuotias naimisissa oleva nainen, jolla on kaksi lasta. Keskivertonaiskuorolaisen koulutus on opistotasoinen tai akateeminen loppututkinto, eikä hän laula muissa

kuoroissa. Tärkeintä kuoroharrastuksessa on itsensä kehittäminen laulajana ja toisten kanssa laulaminen. Kuoroharrastus koetaankin mielekkääksi siksi, että siinä voi asettaa musiikillisia tavoitteita itselleen, mutta samalla voi toimia yhdessä muiden kanssa ja koettaa saavuttaa yhteistä päämäärää. (Martin 1993, 59–61.)

Naiskuoroharrastus on hyvin pitkäaikaista, sillä harrastus kestää yleensä lähes koko aikuisiän. Kuoroharrastus ja laulaminen on monille elämäntapa. Siitä luovutaan vasta sitten, kun säännöllinen mukanaolo ei enää onnistu. Tutkimuksessa vahvistui myös se, että kodin myönteinen suhtautuminen vaikuttaa harrastuksen valintaan. Laulamisen into ja halu on tullut monille kuoroa harrastaville jo lapsuudesta, ja vanhempien esimerkki tai kannustus on vaikuttanut kuoroharrastuksen valintaan. Kuoroharrastukseen suhtaudutaan myönteisesti sellaisissa perheissä, joissa aviomies tai lapsetkin harrastavat musiikkia. (Martin 1993, 33, 60.)

Kuoronjohtajan merkitys korostui tutkimuksessa. Esimerkiksi kuoroon liittyessä johtajan pätevyys ja persoonallisuus voivat vaikuttaa siihen, jääkö laulaja kuoroon vaiko ei. (Martin 1993, 61.)

Jyväskylän Naislaulajien vastauksista kävi ilmi, että yleisin syy kuoroon liittymiseen oli se, että tuttava oli houkutelut mukaan. Monet näistä vastaajista ilmoitti myös, että olivat aiemmin laulaneet kuorossa ja nyt heillä oli tullut jälleen halu jatkaa laulamista. Muiksi kuoroon liittymisen syiksi mainittiin halu irtautua arkiympyröistä sekä omien vanhempien esimerkki musiikkiharrastuksesta, itsensä kehittäminen musiikillisesti ja kuoroharrastuksen tarjoamat sosiaaliset tekijät. Kuoroon liittymiseen todettiin vaikuttaneen myös se, koettiin kuoro riittävän tasokkaana ja ilmapiiri hyvänä. (Martin 1993, 37–38, 61.)

Martin (1993, 39) listaa kyselynsä osallistuneen naiskuoron jäsenten kuoroon osallistumisen syitä. Niitä olivat muun muassa:

- Hyvä kuoronjohtaja
- Halu tavata muita kuorolaisia
- Laulamisen ilo
- Kuoroharrastus virkistää henkisesti
- Halu kehittää laulutaitoa
- Kuorossa on hyvä henki
- Kun on liittynyt kuoroon, ei voi olla tulematta
- Kuorossa on ystäviä
- Laulamisen haasteellisuus
- Yhteenkuuluvaisuuden tunne
- Kuoromatkat

Yleisimmät syyt kuoroon osallistumiseen olivat kuoronjohtaja ja muiden kuorolaisten tapaaminen. Martin uskookin, että laulamisen ilo ja laulamisen tarve on niin voimakas, että se vetää ihmistä hakeutumaan muiden laulajien seuraan. (Martin 1993, 39–40.)

3.2.2 Poikakuorossa laulavien motiivit

Murtoniemi (2002) tutki laulamisen motivaatiota poikakuorossa pro gradu -tutkielmassaan. Hänen kyselyynsä vastasi 44 poikakuorolaista kahdesta jyvaskyläläisestä poikakuorosta. Tuloksista selvisi, että laulamisen tuottamat elämykset ovat tärkeitä poikakuorolaisille. Jopa 72 % vastaajista ilmoitti, että laulamisen tuottamat ilo ja elämykset ovat tärkeitä asioita. Tällöin myös edellytykset pitkäkestoisen sisäisen motivaation syntymiselle ovat suurimmillaan. (Murtoniemi 2002, 5-6, 66.) Yli 4/5 vastaajista piti esiintymistä tärkeänä, mutta vain 13 % olisi halunnut toimia solistina konsertissa. Vastanneista poikakuorolaisista vain kymmenesosa ilmoitti käyvänsä kuorossa, koska paras kaverikin käy siellä. (Murtoniemi 2002, 66-67.)

Vanhemmilla todettiin olevan suuri merkitys monessakin suhteessa. Lähes puolet vastaajista innostui laulamisesta vanhempien toivomuksesta, ja kolme viidestä piti tärkeänä sitä, että kotona kannustetaan lauluharrastuksessa. Tutkimukseen osallistuneiden poikakuorolaisten vanhemmat eivät kuitenkaan itse olleet aktiivisia kuoroharrastajia. (Murtoniemi 2002, 67.)

3.2.3 Koulujen kuoroissa laulavien motiivit

Heilala ja Virtanen (2006) selvittivät perusopetuksen koulujen kuoroissa laulavien oppilaiden kuoroon osallistumisen motivaatiota pro gradu -tutkielmassaan. Heidän tutkimustulostensa perusteella kuorolaisten kokonaismotivaatio koostui kuudesta niin sanotusta motiividimensiosta. Näitä motiividimensioita tutkimustulosten mukaan olivat laulamisesta saatu ilo, sosiaaliset kontaktit, esiintyminen, kannustus, pienet palkkiot ja ulkoiset motiivit. Merkityksellisimmäksi motiiviksi todettiin laulamisen ilon, johon liittyy myönteinen suhtautuminen laulamiseen, laulamisesta saatavat elämykset, laulettava ohjelmisto ja uuden oppiminen. Myös sosiaalisten kontaktien todettiin olevan lähes yhtä merkittävä motiivi kuoroon osallistumisessa kuin laulamisesta saatavan ilon. Etenkin tytöille todettiin olevan tärkeää lauleskella yhdessä kavereiden kanssa. Ulkoisilla motiiveilla tutkijat tarkoittivat tässä tutkimuksessa esimerkiksi paremman arvosanan tavoittelua musiikista tai vanhempien toiveiden toteuttamista kuorossa laulamisesta. Tutkimustuloksissa todettiin myös joitakin eroja tyttöjen ja poikien välillä liittyen kuoroharrastuksen motivaatioon. Tuloksissa selvisi esimerkiksi se, että poikia kannustettiin tyttöjä vähemmän laulamaan kuorossa ja että pojille ulkoisilla motiiveilla oli suurempi merkitys kuin tytöille, kun taas tytöille oli tärkeämpää laulamisen tuottamiin elämyksiin liittyvät asiat. (Heilala & Virtanen 2006, 2, 71-80.)

3.2.4 Musiikkiluokkien kuoroissa laulavien motiivit

Hyppönen (2009) tutki pro gradu -tutkielmassaan, mitä Jyväskylän musiikkiluokkien kuoro on antanut laulajilleen pitkän historiansa aikana. Tutkimuksessa

selvitettiin muun muassa sitä, millaisia kokemuksia kuorolaisilla on musiikkiluokkien kuorosta, mikä on motivoinut kuoroharrastukseen, mitä kuorossa on opittu ja millainen yhteisö kuoro on ollut. Tutkimuksessa haastateltiin yhdeksää kuorolaista ja kolmea kuoronjohtajaa. (Hyppönen 2009, 102.)

Tutkimuksessa selvisi, että merkittäviksi kokemuksiksi musiikkiluokkien kuorosta osoittautuivat esiintymiset ja kilpailumatkat, ja niihin liittyvät uudet kokemukset, kuten uudet ystävyysuhteet, uusi kulttuuri ja kieli. Musiikillisista asioista haastateltavat olivat maininneet merkittävimmiten kokemuksiksi tietyt teokset ja esiintymiset. Haastateltavat olivat myös tuoneet esiin sen, että kuorossa on ollut mahdollista kokea jotakin sellaista, mitä muuten ei olisi ollut mahdollista kokea. Ikäviksi kokemuksiksi musiikkiluokkien kuorosta oli haastatteluissa nousseet esiin ryhmässä toimimisen hankaluudet, kuten jakautumisen pienempiin ryhmiin ja yhteishengen kärsiminen. (Hyppönen 2009, 97.)

Tavoitteellinen musiikin tekeminen on toiminut motivaattorina kuoroharrastuksen jatkumiselle. Esiintymisten, matkojen ja niihin valmistautumisen todettiin olleen kuorolaisten motivaation kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Myös musiikilliset asiat, kehittyminen ja oppiminen olivat tärkeitä kaikille tutkimukseen osallistuneille haastatelluille. (Hyppönen 2009, 98.)

Musiikkiluokkien kuoron kuoroyhteisöön haastatellut olivat sopeutuneet helposti, sillä ystävyysuhteet olivat muodostuneet samalla luokalla olleista ja kuorossa tutuiksi tulleista ystäväistä. Tutkija kuitenkin huomioi, että suurimmalla osalla haastatelluista ystävyysuhteet kuoroaikaisiin ystäviin ovat säilyneet pitkään. (Hyppönen 2009, 98.)

Merkillepantavaa on, että myös vaatavuus koettiin motivoivaksi tekijäksi. Kuoronjohtajat ovat vaatineet paljon ja harjoituksissa on keskitytty musiikkiin, mutta silti siellä on koettu olleen myös hauskaa. Myös harjoitusten lomassa pidetyt tauot ja muut sosiaaliset tilanteet koettiin tärkeiksi. Lisäksi äänenkäyttöön liittyvien oppien uskottiin tuovan apua myöhemmässäkin elämässä. (Hyppönen 2009, 99.)

Kuorossa opittiin paljon musiikillisia asioita, kuten monipuolista ohjelmistoa, erilaista musiikkia ja pitkäjänteistä harjoittelua. Myös laulutaito, äänenkäyttö, nuotinlukutaito ja teoria-asioiden käytäntöön soveltaminen opittiin kuoroaikana. (Hyppönen 2009, 100.)

Myös Vainikaisen (2014) tutkimus liittyi musiikkiluokkiin. Hän tutki musiikkiluokan käymisen yhteyttä elinikäiseen musiikin harrastamiseen ja ammatilliseen suuntautumiseen (Vainikainen 2014, 2).

Tutkimuksessa kävi muun muassa ilmi, että musiikkiluokilla luodaan elinikäinen suhde kulttuuriharrastukseen. Tutkimustulosten päätelmissä Vainikainen (2014, 83) heittääkin ilmaan ajatuksen, että musiikkiluokilta saatu innostus musiikin harrastamiseen voisi ehkäistä esimerkiksi mielenterveydellisten ongelmien tai Alzheimerin taudin puhkeamista. (Vainikainen 2014, 83.)

3.2.5 Musiikkiharrastus kansalais- ja työväenopistoissa

Sini Louhivuori (2004) haastatteli tutkimustaan varten yhtätoista Keski-Suomen alueen kansalais- ja työväenopistoissa opiskelevaa musiikin harrastajaa. Haastatteluilla pyrittiin selvittämään muun muassa sitä, mitä musiikin harrastaminen kansalaisopistossa merkitsee haastateltaville, kuinka merkittävä asema musiikin harrastamisella heidän elämässään on ja aktivoiko musiikin harrastaminen harrastajaansa muillakin aloilla kuten yhdistyksissä ja yhteisöissä. (Louhivuori 2004, 48–49.)

Haastattelututkimuksen perusteella todettiin, että sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteisöllisyys ovat merkittävässä asemassa kuorolaulajien keskuudessa. Kuoroon tullaankin oppimaan musiikkia, mutta myös tapaamaan ystäviä, vaihtamaan kuulumisia ja kokemuksia. Musiikin kokeminen yhdessä, kuten pitkän harjoittelun ja keskittymisen jälkeen onnistunut esiintyminen, aktivoivat ja innostavat kuorolaisia jatkamaan kuoroharrastustaan. Tutkimuksessa myös selvisi, että haastatteluun osallistuneille kuorolaisille itse musiikki ja yhdessä oleminen ja ystävien tapaaminen olivat yhtä tärkeitä asioita kuoroharrastuksessa. (Louhivuori 2004, 49–50.)

3.3 Tunne-elämykset ja hyvinvointi kuorolaulussa

Louhivuori (2011) valottaa artikkelissaan tunnekokemuksia kuorolaulajan kokemana. Tulokset tunnekokemuksista saatiin osana laajempaa tutkimusta, joka käsittelee kuorolaulun eri ulottuvuuksia, kuten sen sosiaalista merkitystä laulajalle (Louhivuori 2011, 97).

Minkälaisia tunne-elämyksiä kuoroharrastukseen liittyy, kuinka voimakkaita ne ovat ja onko niillä merkitystä harrastuksen jatkamisen kannalta. Louhivuoren raporttoiman tutkimuksen tulosten mukaan sillä, onko kyseessä nuori vai vanha kuoroharrastaja, ei ole merkitystä kuoroharrastuksesta saataviin elämyksiin ja kokemuksiin. Sen sijaan sukupuolten väliset erot tunteiden ja kuorolaulun yhteyttä tutkittaessa ovat olleet merkittävät. Tutkimustuloksissa mielenkiintoista oli myös se, että laulaminen tuottaa sitä vahvempia tunnekokemuksia, mitä vahvempaan vuorovaikutukseen musiikilla pyritään. Eli harjoitustilanteet eivät tuota niin vahvoja tunnekokemuksia kuin mitä konsertit tuottavat, jolloin kuoro pyrkii vuorovaikutukseen yleisön kanssa. Voimakkaimmat tunteet ilmenevät siis konserttiesiintymisten yhteydessä, kilpailutilanteissa ja kuorojen matkoilla. (Louhivuori 2011, 98, 108–112.)

Cohen, Bailey ja Nilsson (2002) tutkivat musiikin merkitystä iäkkäämpien ihmisten elämään Kanadassa toteutetussa tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistui 320

vastaajaa Kanadan kahdesta eri provinssista. Heidän keski-ikänsä oli 78,3 vuotta. Kyselylomakkeessa keskityttiin viiteen tärkeimpään kysymykseen; kuinka usein musiikkia kuunnellaan, osallistuuko henkilö kuoron toimintaan, soittaako henkilö instrumenttia, mikä on lempikappale sekä kuinka paljon musiikki hänelle merkitsee. (Cohen, Bailey & Nilsson 2002, 89, 91-92.)

Tutkimuksen tuloksista voitiin päätellä, että musiikki on tärkeää suurimmalle osalle iäkkäistä ihmisistä. Musiikin todettiin olevan tärkeää ihmisten elämälle myös riippumatta heidän kognitiivisista taidoistaan. Tutkimuksessa myös havaittiin, että aiemmin elämän aikana kuulluilla musiikkikappaleilla oli merkitystä myös myöhemmässä elämässä. (Cohen ym. 2002, 96-97.)

Tutkimuksen merkittävin tulos oli se, että musiikin merkitys ikäihmisten elämään on suuri. Vastaajista peräti 43 % arvioi musiikin merkityksen asteikolla 0-5 (0 = ei lainkaan merkitystä, 5 = erittäin suuri merkitys) 5:ksi eli että musiikilla on erittäin suuri merkitys elämään. Kaikkien vastanneiden keskiarvo musiikin merkitystä arvioitaessa oli 3,78. Psykkisellä tilalla tai ominaisuuksilla tai vastaajan asuinprovinssilla ei todettu olevan merkitystä siihen, mitä musiikki hänelle merkitsee. Sillä kuinka usein musiikkia kuunnellaan tai musiikin entisillä tai nykyisillä harrastuneisuuksilla todettiin kuitenkin olevan merkitystä siihen, kuinka tärkeäksi vastaajat kokivat musiikin merkityksen elämässään. (Cohen ym. 2002, 92-97.)

Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz ja Stewart (2007) tutkivat kuorolaulua ja psyykkistä hyvinvointia. Tutkimukseen osallistui yli 600 kuorolaulajaa Englannista. Kyselylomakkeen kysymykset käsittelivät esimerkiksi fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja ympäristön hyvinvointia. Tämän lisäksi avoimilla kysymyksillä selvitettiin kuorolaulun vaikutusta elämän laatuun ja psyykkiseen hyvinvointiin. (Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz & Stewart 2007, 201.)

Tutkimuksessa selvisi, että kuorolaululla on paljon positiivisia vaikutuksia. Tutkimukseen osallistuneista vastaajista osa voi henkisesti tavallista huonommin ja heidän odotuksiaan kuorolaulun positiivisista vaikutuksista analysoitiin tarkemmin. Tutkimuksen tuloksissa todettiin, että kuorolaulussa on kuusi niin sanottua yleistä mekanismia, jotka voivat vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin. Näitä mekanismeja ovat positiiviset tunteet, keskittynyt tarkkaavaisuus, syvähengitys, sosiaaliset hyödyt, kognitiiviset ärsykkeet ja säännöllinen sitoutuminen. (Clift ym. 2002, 2005.)

Bailey ja Davidson (2005) taas selvittivät tutkimuksessaan yhdessä laulamisen kokemuksia eritasoisten amatöörien keskuudessa. Tutkimusta varten haastatettiin kahdeksaa kuorolaista, joiden taustalla oli kodittomuutta tai köyhyyttä, sekä kahdeksaa keskiluokkaista kuorolaista Kanadassa. Tutkimus osoitti, että ryhmässä laulamisen ja esiintymisen voivat tuottaa terapeuttisia ja positiivisia kokemuksia vaikka laulamisen taso olisi keskinkertaista. Itse asiassa nautinnon määrällä on todennäköisesti vain vähän eroa, jos verrataan keskenään korkean tason ammattilaisia ja aivan aloittelevia laulajia. (Bailey & Davidson 2005, 269, 274, 290, 299.)

Kulttuuriharrastusten merkitystä ihmisten hyvinvoinnille on viime vuosina tutkittu Suomessakin jonkin verran. Esimerkiksi Louhivuori, Siljander, Luoma ja Johnson (2012) tutkivat Jyväskylän alueella toimivien seniorikuorolaisten sosioekonomista taustaa, koettua hyvinvointia ja terveyttä suhteessa muihin samaan ikäryhmään kuuluviin Suomen kansalaisiin. Tutkimusaineistona käytettiin suomalaisen Hyvinvointi ja Palvelut -kyselyn (HYPA 2009) aineistoa ja Jyväskylän seudulta vuonna 2010 kerättyä aineistoa. Vertailu näiden kahden aineiston välillä osoitti, että kuoroa harrastavien arviot olivat kaikilla kyselyn osa-alueilla myönteisempiä. Kuorolaiset olivat tyytyväisempiä elämänlaatuunsa, terveyteensä, fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen elämänlaatuunsa ja ympäristöön liittyviin seikkoihin. Kuoroa harrastavat olivat myös tyytyväisempiä liikuntakykyynsä, ja heillä ilmeni harvemmin kielteisiä tunteita kuin mitä vertailuryhmällä eli samankäisillä muilla vastaajilla ilmeni. Kuorolaulajien sosioekonominen tausta voi selittää havaittuja eroja. Kuorolaiset osoittautuivat paremmin koulutetuiksi ja heistä lähes 80 prosenttia elää avo- tai avioliitossa, mikä voi myös selittää kuorolaisten paremman elämänlaadun syitä. Tutkimuksen toteuttajat huomioivat kuitenkin, että edellä esitelty vertailu kertoo sen, että Jyväskylän ikääntyneet kuorolaiset eroavat muista suomalaisista mainituissa suhteissa. Tutkimus ei kerro kuorolaulun hyvistä ja huonoista puolista. (Louhivuori, Siljander, Luoma & Johnson 2012, 446–453.) Myös Sini Louhivuoren (2004, 52) haastattelututkimuksessa musiikin harrastamisesta kansalais- ja työväenopistoissa todettiin, että musiikin harrastaminen edistää harrastajien mielenterveyttä ja fyysistä kuntoa.

Markku T. Hyyppä (2002) on työryhmineen tutkinut muun muassa sitä, miksi hyvinvointi ja terveys jakautuvat epätasaisesti eri maiden välillä ja jopa saman maan sisällä. Suomessa esimerkiksi länsirannikko esiintyy edukseen Suomen terveystilastoissa. On huomattu, että siellä ruotsinkielisen väestön ihmiset elävät terveempinä ja pidempään kuin muualla Suomessa. (Hyyppä 2002, 32–33.)

Hyyppä työryhmineen on havainnut, että hyvän terveyden ja pitkän iän takana länsirannikon ruotsinkielisen väestön keskuudessa ovat muun muassa hyvien ystävien suuri lukumäärä, luottamus, uskonnolliseen toimintaan ja kotiseutu-toimintaan osallistuminen. Ruotsinkielisillä todettiin nimittäin olevan merkitsevästi laajempi ystävien verkosto kuin samalla alueella asuvilla suomenkielisillä. Luotettavien ystävien verkosto, aktiivinen osallistuminen uskonnolliseen järjestö- ja muuhun toimintaan, kotiseututoimintaan ja esimerkiksi kuoroon osallistuminen liittyvät myönteisesti terveyteen. Ruotsinkieliset myös osallistuvat aktiivisemmin vapaaehtoisten kansalaisjärjestöjen toimintaan. Vapaaehtoisista harrastuspiireistä ruotsinkieliset (etenkin naiset) harrastavat kuorolaulua, miehet toimivat kotiseutuyhdistyksissä ja osallistuvat uskonnollisten yhteisöjen toimintaan aktiivisemmin kuin samalla seudulla asuvat suomenkieliset. (Hyyppä 2002, 42, 48.)

Ruotsinkieliset miehet ovat Pohjanmaalla nimenomaan myönteisessä vuorovaikutuksessa keskenään. Verrattuna suomenkielisiin, samassa yhteisössä asuvat ruotsinkieliset miehet kuuluvat useammin harrastuspiireihin. Suomenruotsa-

laiset miehet ja naiset laulavat kuoroissa, soittavat yhtyeissä ja osallistuvat kotiseututyöhön useammin kuin suomenkieliset. (Hyypä 2002, 53.)

Vapaaehtoiisiin harrastuksiin kannustaminen pitäisi aloittaa jo varhaislapsuudessa, ja koulujen tulisi enemmän tukea vapaaehtoista harrastustoimintaa. Myös kuorolaululle ja yhdessä musisoimiselle pitäisi varata enemmän aikaa kouluissa. (Hyypä 2002, 53.)

4 MUSIIKINOPETUS PERUSKOULUSSA

Koulujen taito- ja taideaineiden tuntimäärien vähentäminen vaikuttaisi esimerkiksi siihen, että oppilailla olisi entistä heikommat mahdollisuudet tutustua eri kulttuurimuotojen valikoimaan. Myös oppilaiden mahdollisuudet luoda omaa kulttuuriaan kaventuisivat. (Heilala & Virtanen 2006, 5.)

Kovanen (2010) tutki pro gradu -tutkielmassaan sitä, millä argumenteilla musiikinopetusta perustellaan yleissivistävässä koulussa. Hän pohti myös, palveleeko musiikki nykyisen ja tulevan koulun tavoitteita ja päämääriä (Kovanen 2010, 1).

Uusliberalistisessa koulutuspolitiikassa opetussuunnitelma tähtää taloudelliseen toimeentuloon, kilpailukykyyn ja aineelliseen vaurauteen. Musiikilla oppiaineena ei ole työelämän ja toimeentulon kannalta olennaista tarjottavaa. Ylipäättään taideaineet eivät pärjää oppiaineiden markkinoiden kilpailussa. Mikäli koulutuksen päämäärä ja sen taustalla oleva arvopohja tähtäävätkin yksilön kasvuun ja hyvän elämän edellytysten tukemiseen, musiikin merkitys oppiaineena on aivan toisenlainen. Kovanen heittääkin ilmaan kysymyksen, voisiko musiikin paikkaa opetussuunnitelmassa perustella sen työkykyä edistävänä, kaupallista ja tuotteistamisen potentiaalia ja sopeutumiskykyä parantavana voimavarana? (Kovanen 2010, 60–62.) Malmberg ja Little (2002) ovat tehneet huomion, että nykyaikaisissa opetussuunnitelmissa puhutaan usein kahdenlaisista tavoitteista. On tietojen ja taitojen oppimiseen tähtäviä tavoitteita ja itsevarmuuden ja omakuvan kehittämiseen liittyviä tavoitteita. Näillä tähdätään siihen, että lapsesta kasvaisi toimiva, osallistuva ja onnellinen yhteiskunnan jäsen. (Malmberg & Little 2002, 141.)

Janhosen (1998) pro gradu -tutkielman päämääränä oli herättää keskustelua musiikinopetuksen päämääristä ja sen välittämistä arvoista (Janhonen 1998, 2–4). Hänen haastattelemansa musiikinopettajat perustelivat koulujen musiikinopetusta muun muassa seuraavin argumentein: musiikki on yksi vanhimmista kouluaineista, musiikki on irrottamaton osa ihmisenä olemista ja kommunikointia, musiikki on oiva väline itsetutkiskeluun, musiikin avulla voi hoitaa mielenterveytensä, eri musiikkikulttuureihin tutustumalla voi oppia hyväksymään ja kunnioittamaan erilaisuutta, ja improvisoimalla ja esittämällä musiikkia voi kasvattaa

itsevarmuutta. Haastateltujen musiikinopettajien mielestä musiikkia ei voi korvata millään muulla oppiaineella koulussa. (Janhonen 1998, 68.)

4.1 Laulaminen peruskoulun opetussuunnitelmassa

Kotona lauletaan nykyään entistä vähemmän. Tämän vuoksi kouluilla on yhä suurempi vastuu tarjota lapsille mahdollisuutta äänenkäytön kehittämiseen, lauluaineistoon tutustumiseen ja laulamisen innon herättämiseen. Yhteislaululla voidaan edistää tietoisesti yhteishengen syntymistä ja säilymistä. Sen avulla omaksutaan oman maan kulttuurin lisäksi tietoa muista maista ja niiden musiikista. (Linnankivi ym. 1994, 122.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa vuodelta 2004 vuosiluokkien 1–4 tavoitteisiin on kirjattu, että oppilaan tulisi käyttää luontevasti omaa ääntään ja ilmaista itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin. Opetuksen keskeisissä sisällöissä on mainittu, että opetuksen tulee pitää sisällään äänenkäytön harjoituksia puhuen, loruillen ja laulaen sekä ikäkauteen sopivia laululeikkejä. Näiden lisäksi luokkien 1–4 opetuksen keskeisiin sisältöihin on kirjattu lauluohjelmiston harjoittelu sekä moniäänisyyteen valmentavat lauluharjoitukset. Tavoitteissa mainitaan myös lauluohjelmiston harjoittaminen, jonka tarkoituksena on tutustuttaa oppilaat muun muassa muihin maihin ja kulttuureihin sekä eri aikakausiin. (POPS 2004, 232–233.)

Kuvauksessa oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä laulamiseen viitataan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa muun muassa niin, että oppilaan tulisi osata käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun ja, että hän hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa (POPS 2004, 233). Muuta suoraa mainintaa laulamiseen ei kuvauksessa oppilaan hyvästä osaamisesta 4. luokan päättyessä ole. Yhteismusisointiin liittyen oppilaan tulisi osata toimia osana musisoivaa ryhmää ja ottaa huomioon muut ryhmän jäsenet.

Vuosiluokkien 5–9 tavoitteissa laulamista osana musiikin opiskelua ei mainita sellaisenaan ollenkaan. Siellä mainitaan kuitenkin, että oppilaan tulee ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla. Tämän lisäksi oppilaan tulisi rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin. Keskeisissä sisällöissä vuosiluokille 5–9 mainitaan laulamiseen liittyviä yksityiskohtia tarkemmin liittyen esimerkiksi äänenkäyttöön ja ääni-ilmaisuun sekä lauluohjelmiston harjoitteluun. Lauluun kehoitetaan myös osana omien musiikillisten ideoiden kokeilemista. Päätösarvioinnin kriteereissä arvosanalle 8 mainitaan laulamiseen liittyen, että oppilaan tulee osallistua yhteislauluun, tulee osata laulaa rytmisesti oikein ja melodialinjan suuntaisesti. (POPS 2004, 233–234.)

Vaikka opetussuunnitelman perusteissa laulamista ei erikseen ole mainittu kovin montaa kertaa, liittyy se kuitenkin moneen suurempaan linjaan, joita kou-

lun musiikintunneilla opetussuunnitelman perusteidenkin mukaan tulisi toteuttaa.

4.2 Uusi perusopetuksen opetussuunnitelma 2014

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 otetaan käyttöön eri vuosiluokista riippuen vuosien 2016–2019 aikana. Musiikin tavoitteisiin liittyvissä keskeisissä sisältöalueissa vuosiluokilla 1–2 todetaan laulamiseen liittyen muun muassa että, musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen tai esimerkiksi kuunnellen. Keskeisinä sisältöinä musiikillisessa toiminnassa mainitaan vielä erikseen myös muun muassa luonteva hengitys, äänenkäyttö ja laulamisen harjoittaminen. Opetuksen ohjelmistona käytetään muun muassa lauluja ja leikkejä, loruja ja soitto- ja kuuntelutehtäviä. Oppilaan oppimisen arvioinnissa vuosiluokilla 1–2 keskitytään arvioimaan lähinnä oppilaan edistymistä musiikillisissa yhteistyötaidoissa. (POPS 2014, 142–143.)

Musiikin oppiaineen tehtävässä vuosiluokille 3–6 painotetaan muun muassa oppilaan myönteistä suhdetta musiikkiin, mikä taas luo pohjaa elinikäiselle musiikin harrastamiselle. Monipuolisuuden merkitys sekä toisten kunnioittaminen ja yhteenkuuluvuuden tunne korostuvat entisestään musiikin opiskelussa uuden opetussuunnitelman mukaan. (POPS 2014, 263).

Vuosiluokkien 3–6 tavoitteissa on mainittu, että musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen jne. Yhteismusisoinnissa harjoitellaan muun muassa luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista. Musiikin arviointikriteereissä 6. vuosiluokan päätteeksi laulamista käsitellään muun muassa niin, että hyvää osaamista kuvaavassa arvioinnissa mainitaan, että oppilas osallistuu yhteislauluun ja –soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta. (POPS 2014, 263–265).

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokille 7–9 ovat laulamisen osalta samankaltaiset kuin aiemminkin vuosiluokilla. Tavoitteissa mainitaan, että musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen ja soittaen jne. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa kehoitetaan syventämään yhteismusisoinnissa vuosiluokilla 7–9. Vielä erikseen on kuitenkin mainittu, että laulutaitoa ja äänenkäyttöä harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Päätösarvioinnissa laulaminen mainitaan niin, että oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta. (POPS 2014, 422–424).

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 on kirjattu myös perusopetuksen mahdollisuus tarjota esimerkiksi kerhotoimintaa oppilaille. Kerhotoiminnan lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on maksutonta perusopetusta ja se muun muassa rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminta tarjoaa mahdollisuuden tutustua erilaisiin harrastuksiin ja sen tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta. Kerhotoimin-

nassa oppilaat saavat muun muassa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittua. (POPS 2014, 41–42.)

4.3 Taiteen perusopetuksen tavoitteet

”Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös muuta taiteen edistämiseen liittyvää toimintaa.”

(Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633,1. §.)

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tehtävänä on antaa esimerkiksi edellytyksiä elinikäiseen taiteen harrastamiseen ja luoda perustaa emotionaalille ja esteettiselle kasvulle. Lisäksi tavoitteina ovat muun muassa oppilaan ohjaaminen keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 7–8.)

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän perusteissa on kirjattu ylös tavoitteet ja keskeiset sisällöt eri tieteenaloittain. Näistä musiikki on yksi tieteenala, joka on jaettu vielä pienempiin opintokokonaisuuksiin kuten yksinlauluun, soitinopintoihin ja kuoroon/lauluyhtyeeseen. Musiikin opiskelun tavoitteiksi on lueteltu muun muassa hyvän musiikkisuhteen syntyminen, musiikin itsenäinen ja elämänikäinen harrastaminen. Opiskelussa tulee korostua musiikin harrastamisen ilo ja oppilaan vapaus toteuttaa itseään oman tekemisen kautta. Lisäksi opetuksen tulee edistää esimerkiksi sosiaalisia taitoja (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 15.)

Kuoro/lauluyhtyeen tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin on kirjattu muun muassa, että oppilas omaksuu valmiuksia oman äänen ja yhteissoinnin kehittämiseen, oppii äänen hallintaa, oppii laulamaan osana kokonaisuutta ja oppii kuorolaulussa tarvittavaa nuotinlukutaitoa sekä kokee yhteismusisoinnin iloa. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 17.)

Aikuisten musiikkiopinnoista mainitaan vielä erikseen, että opetusta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon aikuisten harrastajien eri vaiheissa olevat tiedot ja taidot. Lisäksi heidän harrastusmotivaationsa saattavat olla hyvin monenlaisia. Sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ovat aikuisten oppimisessa tärkeää. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 20.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

5.1 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen päätavoitteena on selvittää, onko koulun musiikinopetuksella ollut vaikutusta aikuisiän kuoroharrastukseen. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat:

- Mikä on kuoroharrastuksen motivaatio aikuisiällä?
- Millaisia kokemuksia kuorolaisilla on koulun musiikinopetuksesta?
- Millaisia tavoitteita kuoroharrastuksella on?

Tutkimuksen kohteena on yksi naiskuoro, Jyväskylän Naislaulajat. Kyseisen naiskuoron ikäjakauma on suuri. Nuorimmat laulajat ovat alle 20-vuotiaita ja vanhimmat ovat jo eläkeiässä. Näin ollen musiikinopetuksen kokemukset leviävät myös laajalle aikajaksolle.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on tapaustutkimus yhdestä naiskuorosta, Jyväskylän Naislaulajista. Tapaustutkimuksesta ei ole yksiselitteistä määritelmää, vaan sille on tyypillistä monipuolisuus ja joustavuus. Tapaustutkimusta ei välttämättä voi kutsua menetelmäksi, vaan enemmän se on lähestymistapa, näkökulma todellisuuden ja "todellisuuden" tutkimiseen. Tapaustutkimusta voi toteuttaa monella tavalla, mutta olennaista on, että aineisto muodostaa kokonaisuuden eli tapauksen. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 159, 168.) Tässä tutkimuksessa kokonaisuuden muodostaa tutkimukseen osallistunut naiskuoro. Erityisen tärkeää huomioitavaa ta-

paustutkimuksessa on, että tutkijan tulee tietää myös tapaustutkimusta tehdesään, mitä ja miten hän tutkii (Saarela-Kinnunen ym. 2001, 168.)

Tutkimuksen aineisto kerättiin kyselylomaketta käyttäen (LIITE 1.). Lomakekyselyyn vastasivat yhden naiskuoron, Jyväskylän Naislaulajien laulajat. Lomakekysely koostuu avokysymyksistä sekä kysymyksistä, joihin on annettu valmiita vastausvaihtoehtoja. Kyselyn avoimet kysymykset liittyvät lähinnä omiin koulun musiikinopetuksen muistoihin ja kuorolaulun tavoitteisiin, kun taas kysymykset, joihin on annettu valmiit vastausvaihtoehdot liittyvät enimmäkseen vastaajien taustatietoihin. Valmiiksi annetuissa vastausvaihtoehdoissa on lisäksi suurimmassa osassa kysymyksiä vaihtoehto ”muu”. Kysymystä, jossa on valmiiksi annetut vastausvaihtoehdot sekä vastaajan itse täydennettävä muu -vaihtoehto, voidaan Hirsjärven ym. (2003, 186) mielestä kutsua strukturoidun kysymyksen ja avoimen kysymyksen välimuodoksi. Avoimen vastausvaihtoehdon avulla voidaan saada esiin näkökulma, jota tutkia ei ole tullut etukäteen ajatelleeksi (Hirsjärvi ym. 2003, 186). Niin sanotut yleiset kysymykset sijaitsevat kyselylomakkeen alkupuolella ja aiheen kannalta keskeisimmät kysymykset kyselylomakkeen loppupuolella.

Kyselylomakkeen kysymysten tekemisessä tulee olla huolellinen, sillä kysymykset luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Kysymysten muoto aiheuttaa joskus virheitä tutkimustuloksiin, sillä jos vastaaja ei ajattele samalla tavalla kuin tutkija tarkoittaa, tulokset vääristyvät. Kysymysten tuleekin olla yksiselitteisiä. (Valli 2001, 100). Myös Hirsjärvi ym. (2003, 181) korostavat, että jo tutkimuksen suunnitteluvaiheessa on syytä esimerkiksi pohtia, milloin vastaajien on saatava toimia vapaasti ja milloin taas olisi järkevintä käyttää strukturoituja aineiston keruun muotoja.

Lomakekyselyä suunnitellessani kiinnitin erityistä huomiota kysymysten ymmärrettävyyteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Pyrin siihen, että kysymyksiä ei voisi ymmärtää väärin, turhia kysymyksiä ei joukossa olisi, ja että itse lomake olisi mahdollisimman tiivis ja helposti täytettävissä oleva kokonaisuus. Myös Valli (2001, 100) korostaa, että lomakkeen laadinnassa tulee kiinnittää huomiota muun muassa lomakkeen pituuteen ja kysymysten lukumäärään (Valli 2001, 100).

Tämän tavoitteeni saavuttamiseksi, lomakkeen täytti ensimmäiseksi yksi toisessa kuorossa laulava, samaan ikäjakumaan kuuluva tuttavani. Hänen ehdotustensa perusteella muutin muutamaa kysymyksenasetteluani, mutta suuria muutoksia lomake ei enää vaatinut.

Kerätyn aineiston avulla pyrin saamaan vastauksia tutkimukseen osallistuvan kuoron kuorolaisten taustoista, heidän kuoroharrastuksen taustoistaan, musiikkiharrastuksestaan yleensä, koulun musiikinopetuksen taustoista sekä kuoroharrastuksen tavoitteista. Kyselyyn vastaajat ovat kuorossa laulavia, kuoron jäseniä. Kuoronjohtaja ei osallistunut tutkimukseen.

Tutkimusnäytteessä on mukana yksi kuoro, Jyväskylän Naislaulajat. Kyselyyn, joka jaettiin jokaiselle kuorolaisille kesäkuussa 2013, vastasi kuoron 30 laulajaa (N=30). Kuorolaiset vastasivat lomakekyselyyn samanaikaisesti ja heillä oli aikaa vastaamiseen niin paljon kuin he itse tarvitsivat. Tutkimukseen osallistunut kuoro valikoitui mukaan tutkimukseen sattumanvaraisesti.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja analysointiperiaatteet

Tämä tutkimus on tapaustutkimus. Tutkimuksen aineisto kerättiin lomakekyselyllä, jossa on valmiiksi annettuja vastausvaihtoehtoja sekä avokysymyksiä. Tutkimuksen reliabiliuden, toistettavuuden, kannalta lomakekysely on helppo toistaa sellaisenaan toiselle vastaajajoukolle tai tapaukselle.

Tutkimuksen validius, pätevyys, tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on ollut tarkoitus mitata (Hirsjärvi ym. 2003, 213). Lomakekyselyä laadittaessa on huomioitu erilaiset vastausvaihtoehdot tarjoamalla vastaajille mahdollisuus omiin täydennyksiin kysymysten vaihtoehdoissa. Suuri osa lomakekyselyn kysymyksistä tehtiin strukturoitujen ja avointen kysymysten välimuodoiksi, ja lomakkeen kysymysten ymmärrettävyyttä testattiin etukäteen. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että lomakkeesta tehtiin niin selkeä ja kysymyksistä niin selkeitä ja ytimekkäitä kuin se vain suinkin oli mahdollista. Tarkoilla kohdennetuilla kysymyksillä pyrittiin poistamaan väärinymmärtämisen mahdollisuus. Lomakekysely annettiin kaikille tutkimukseen osallistuneille täytettäväksi saman aikaisesti. Näin ollen tilanne oli kaikille vastaajille sama ja he saivat täysin samat ohjeet kyselyn täyttämistä varten.

Tulosten tarkastelussa käytin apuna Microsoft Excel -taulukointia ja avointen kysymysten vastaukset kirjasin ylös sanasta sanaan Microsoft Word -ohjelmalla. Kaikki vastaukset saivat analyysin alkuvaiheessa oman numerokoodin myöhempää tarkistusta tai mahdollista lisätiedon hankkimista varten.

Monivalintakysymyksistä tekemäni Excel -taulukoinnin avulla laskin vastauslukumääriin perustuvat prosenttiosuudet kullekin vastausvaihtoehdolle. Tämän lisäksi piirsin saman ohjelman avulla vastausten jakaantumisen mukaiset diagrammit helpottamaan eri vastausvaihtoehtojen jakautumisen esilletuloa. Word -ohjelmalle kirjaamieni avointen kysymysten vastauksista etsin aluksi yleisesti vastausten sisältöihin liittyviä yhtäläisyyksiä. Näitä yhtäläisyyksiä löydettyäni ryhmittelin asiasisällöltään samaa tarkoittaneet vastaukset omiin ryhmiinsä ja nimesin ryhmät vastaussisältöjen perusteella. Tämän jälkeen laskin kunkin ryhmän vastausten lukumäärät ja siirsin taas ne lukemat Excel -taulukkoon ja piirsin myös niistä diagrammit. Joitakin vastauksia säilytin lisäksi alkuperäisine sisältöineen, värittämään tekstiä ja avaamaan ryhmittelyni ideaa myöhemmässä vaiheessa. Myös Vallin (2001) mielestä avointen kysymysten vastauksia voidaan analysoida tilastollisin menetelmin, kun vastaukset luokitellaan erilaisiin ryh-

miin. Avoimia kysymyksiä voi kuitenkin analysoida myös laadullisen tarkastelun periaattein. (Valli 2001, 110.) Muutaman avoimen kysymyksen vastaukset jätin kokonaan auki, enkä ryhmitellyt niitä pienempiin ryhmiin.

Yksi kysymys, kysymys numero 16, oli rakenteeltaan muista kysymyksistä poikkeava. Siinä vastaajien piti merkitä kolme syytä tärkeysjärjestyksessä, jotka motivoivat heitä kuorossa laulamiseen vastaushetkellä. Tämän kysymyksen tulokset analysoin niin, että annoin vastauksille pistemääriä vastaajien merkitsemän tärkeysjärjestyksen mukaan. Vastaajan merkitsemä tärkein syy sai kolme pistettä, toiseksi tärkein syy kaksi pistettä ja kolmanneksi tärkein syy yhden pisteen. Lopuksi laskin pistemäärät yhteen ja sain tietää, mikä tutkimukseen osallistuvan kuoron jäseniä motivoi yhteensä eniten kuorossa laulamiseen.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimukseen osallistui yhteensä 30 naislaulajaa. Kaikki vastaajat olivat Jyväskylän Naislaulajien laulajia. Kuoronjohtaja ei osallistunut tutkimukseen.

6.1 Taustatiedot vastaajista

Kyselylomakkeen ensimmäisessä osassa selvitettiin muun muassa vastaajien ikä, koulutus, ammatti, siviilisääty ja oppivelvollisuusvuodet. Näiden kysymysten tarkoituksena oli saada selville kuoron ikäjakauma mutta tarvittaessa myös se, onko oppivelvollisuusvuosilla merkitystä musiikinopetuksen sisältöihin ja näillä taas merkitystä kuorolaulun harrastamiseen aikuisiässä.

Nuorin vastaajista oli 16-vuotias ja toiseksi nuorin 22-vuotias. Suurin osa (74 %) vastaajista oli 31–50-vuotiaita ja 12 % vastaajista 51–60-vuotiaita. 7 % vastaajista eli kaksi vanhinta vastaajaa olivat 67-vuotiaita.

Koulutusta koskevassa kysymyksessä 2/3 (67 %) vastaajista ilmoitti koulutukseen korkeakoulututkinnon. Yksi vastaajista (3 %) oli suorittanut peruskoulun, yksi ylioppilastutkinnon ja yksi toisen asteen ammattitutkinnon. Vastaajista 17 % vastasi suorittaneensa opistotason ammatillisen koulutuksen ja 7 % ammattikorkeakoulututkinnon.

Vastaushetken päätointa koskevassa kysymyksessä noin 3/4 vastaajista (73 %) vastasi olevansa palkkatyössä. Yrittäjiä ja opiskelijoita oli molempia 7 % vastaajista. Muissa toimissa vastasi olevansa 13 % vastaajista. Muiksi toimiksi tarkennettiin eläkeläinen, apurahansaaja ja kotiäiti.

Kysymyksessä numero 4 tiedusteltiin, onko vastaaja musiikin kanssa tekemisissä työssään. Vastaajista 70 % ei ole tekemisissä, kun taas 30 % ilmoitti olevansa musiikin kanssa tekemisissä työssään. ”Kyllä” -vastanneista neljä oli lastentarhan-

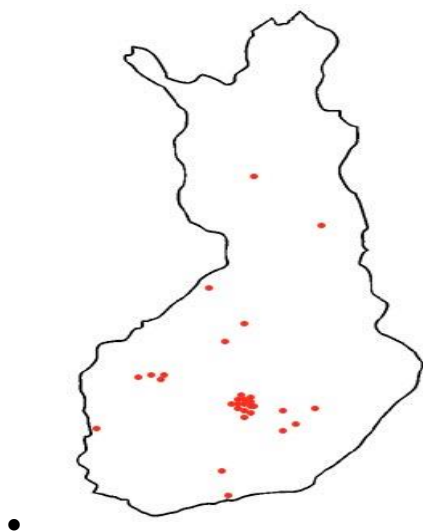
opettajia, kolme opettajaa, ja loput kaksi vastaajaa kuntoutusohjaaja ja tutkija. Kysyttäessä, miten he käyttävät musiikkia työssään, vastaukset olivat seuraavalaisia:

- "Laulun, soiton ja musiikkiliikunnan opetusta." (Vastaaja 7)
- "Pidän tuokioita, joissa käytän musiikkia." (Vastaaja 4)
- "Voin joutua opettamaan musiikkia." (Vastaaja 15)

Kysymyksessä numero 5 tiedusteltiin vastaajien ammattia. Vastauksista käy ilmi, että kyseiseen kuoroon on hakeutunut monen eri ammatin harjoittajia. Alla lista vastaajien ammanteista:

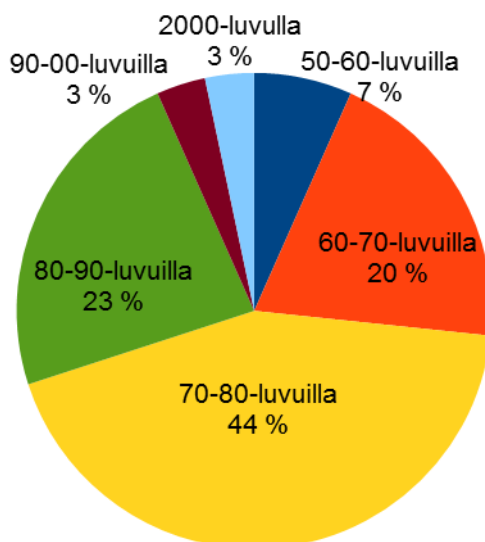
optikko	erikoissairaanhoidaja
koululainen	myyntisihteeri
opiskelija	kampaaja
eläkeläinen	tutkija (3 vastaajaa)
työfysioterapeutti	sairaanhoidaja vs. osastonhoitaja
museoamannuussi	koulukuraattori
lääkäri (2 vastaajaa)	vanhempi tutkimusinsinööri, kemisti
opettaja (5 vastaajaa)	erikoislääkäri
luokanopettaja (2 vastaajaa)	lastentarhanopettaja (4 vastaajaa)
kuntoutusohjaaja	erityislastentarhanopettaja

Kysymyksessä numero 6 selvitettiin, millä paikkakunnalla ja minä vuosina vastaajat olivat käyneet oppivelvollisuuskoulunsa. Vastauksista (KUVIO 1) kävi ilmi, että kuorolaiset olivat suorittaneet oppivelvollisuuskoulujaan ympäri Suomea. Selvästi suurin osa (40 %) oli suorittanut koulunsa kuitenkin Jyväskylässä.

KUVIO 1 Paikkakunnat, joilla vastaajat olivat suorittaneet oppivelvollisuuskoulunsa. (N=30)

Vastaukset kysymykseen, minä vuosina kävit oppivelvollisuuskoulusi, on jaoteltu eri vuosikymmenille. KUVIO 2:sta käy ilmi, millä vuosikymmenillä vastaajat olivat käyneet oppivelvollisuuskoulunsa.

KUVIO 2 Vastaajien oppivelvollisuuskoulun suoritusvuosikymmenet. (N=30)

Kysymys numero 7 käsitteli siviilisäätystä. Vastaajista 63 % oli avioliitossa, 17 % avoliitossa, 13 % naimattomia ja 7 % yksinhuoltajia.

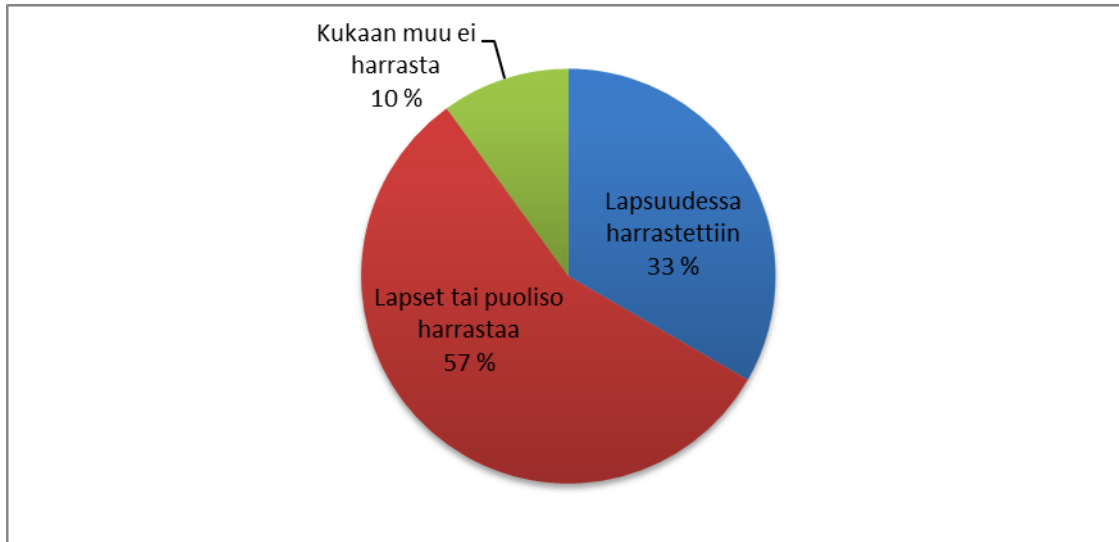
Avoimessa kysymyksessä numero 8 kysyttiin, onko vastaajien perheissä muita, jotka harrastavat musiikkia. Vastaajista 10 % vastasi, että kukaan muu perheessä ei harrasta musiikkia. 57 % vastasi, että omat lapset ja/tai puoliso harrastavat myös musiikkia. 33 % vastasi, että lapsuudessa harrastettiin musiikkia. (KUVIO 3.)

Vastausesimerkkejä niistä vastauksista, joissa vastaajan lapsuudessa harrastettiin musiikkia:

- "Isä on musiikinopettaja, äiti laulaa kuorossa, toinen veli soittaa saksofonia ja toinen selloa." (Vastaaja 14)
- "Lapsuuden perheessä isäni lauloi kirkkokuorossa koko ikänsä ja soitteli harmoonia/pianoa..." (Vastaaja 29)
- "Lapsuuden perheessä isä soitti (itseoppineena) harmonikkaa, vanhin veli kitaraa ja toinen veli rumpuja.." (Vastaaja 24)
- "... Äiti soittaa viulua ja lauloi nuorena Vaasan kaupungin oopperassa. Isä lauloi mieskuorossa. Veljet soittivat trumpettia ja baritonisaksofonia." (Vastaaja 9)
- "... Äiti lauloi kuorossa koko aikuisikänsä." (Vastaaja 7)
- "Isä harrasti kuorolaulua, äiti ja sisarukset soittivat pianoa sekä veli lisäksi viulua..." (Vastaaja 30)

Mainintoja puolison musiikkiharrastuksesta:

- "Mies soittaa ja laulaa omaksi ilokseen." (Vastaaja 5)
- "Mies on myös kuorolaulaja. " (Vastaaja 11)
- "Puolisoni kuuntelee runsaasti klassista musiikkia." (Vastaaja 23)

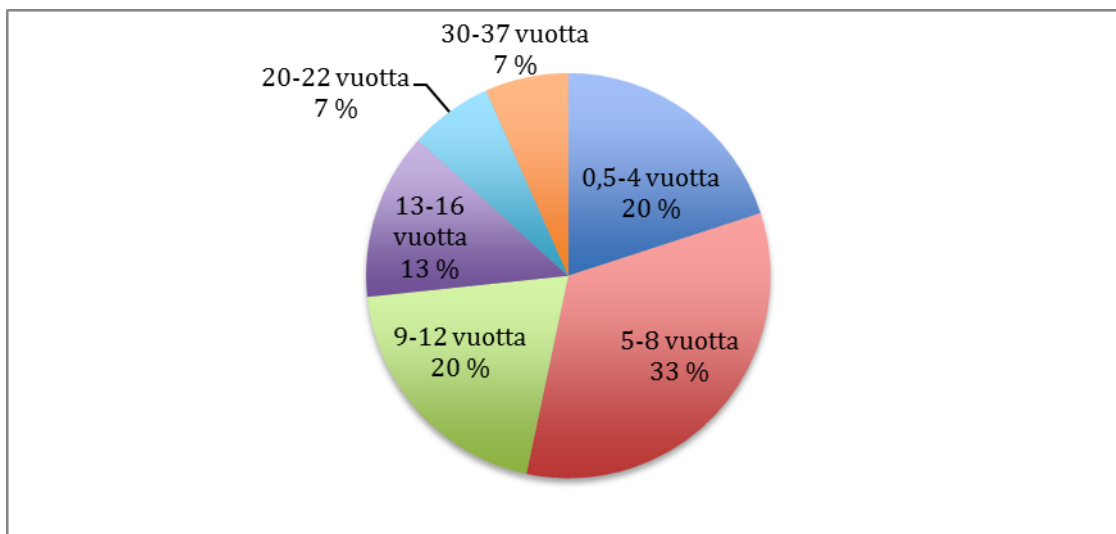

KUVIO 3. Vastaajien muiden perheenjäsenten musiikkiharrastus. (N=30)

6.2 Kuoroharrastusta koskevia taustatietoja

Kysymyksessä numero 9 kysyttiin, kuinka monessa kuorossa vastaajat laulavat tällä hetkellä. 90 % vastaajista laulaa vain tässä yhdessä tutkimukseen osallistuneessa kuorossa, 7 % laulaa kahdessa kuorossa ja yksi eli 3 % vastaajista ilmoitti laulavansa peräti kolmessa kuorossa.

Kysymyksessä numero 10 selvitettiin sitä, kuinka kauan vastaajat ovat laulaneet eri kuoroissa. Suuri osa eli 33 % vastaajista oli laulanut kyselyn toteutuksen aikana tässä tutkimukseen osallistuneessa kuorossa 5–8 vuotta. Yksi laulajista oli ollut mukana toiminnassa vasta 0,5 vuotta ja yksi peräti 37 vuotta. (KUVIO 4.)

KUVIO 4. Kuinka monta vuotta tutkimukseen osallistuneet ovat laulaneet tutkimuksessa mukana olevassa kuorossa. (N=30)

Kysymyksen numero 10 b) -kohdassa selvitettiin, kuinka kauan vastaajat olivat laulaneet muissa kuoroissa. Yksi (3 %) vastaajista vastasi 0 vuotta, eli ei ollut laulanut aiemmin muissa kuoroissa. 20 % vastanneista oli laulanut muissa kuoroissa 2–3 vuotta, 40 % vastanneista 5–9 vuotta, 34 % 10–16 vuotta ja yksi (3 %) vastaajista oli laulanut muissakin kuoroissa jo peräti 25 vuoden ajan.

Kysymyksen numero 10 c) -kohdassa tiedusteltiin, kuinka kauan vastaajat olivat laulaneet niissä muissa kuoroissa, joissa lauloivat vastaushetkellä. Aiemmassa kysymyksessä vastaajista kolme ilmoitti laulavansa samaan aikaan useammassa kuorossa. Heistä yksi vastasi laulaneensa neljä vuotta muussa kuorossa, toinen 18 vuotta muussa kuorossa ja kolmas, joka lauloi kahdessa muussa kuorossa, kertoi laulaneensa toisessa kuorossa 12 vuotta ja toisessa 25 vuotta.

6.3 Taustatietoja musiikkiharrastuksesta

Tässä osiossa kyselylomaketta selvitettiin muun muassa sitä, harrastavatko tämän kuoron jäsenet muuta musiikkiin liittyvää vapaa-ajallaan ja mitä se mahdollisesti on. Tämän lisäksi selvitettiin vastaajien musiikillisia taitoja, kuten nuotinlukutaitoa sekä syitä kuoroharrastuksen aloittamiseen ja sen jatkamiseen.

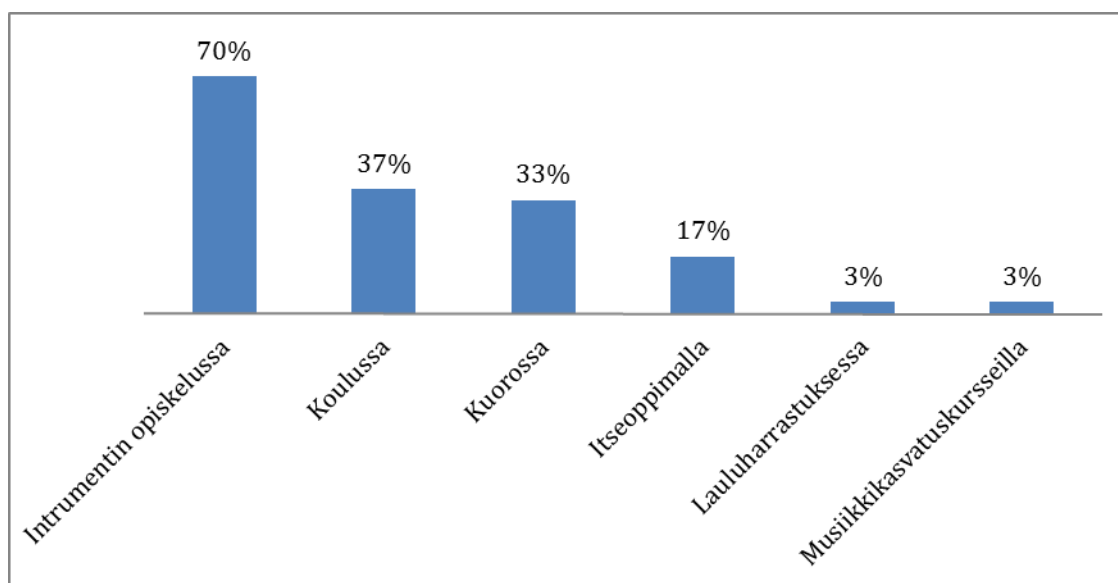
2/3 vastaajista vastasi harrastavansa muutakin musiikkiin liittyvää vapaa-ajallaan. Heistä 13 mainitsi soittavansa jonkin verran tai omaksi ilokseen pianoa. Yksi mainitsi laulavansa karaokea, yksi rämpyttävänsä ukulelea, yhdeksän vastaajista mainitsi käyvänsä konserteissa tai kuuntelevansa muuten musiikkia. Yksi vastaajista mainitsi soittavansa vetopasuunaa, yksi kitaraa, kaksi harmonikkaa,

yksi viulua ja yksi selloa. Lisäksi yksi mainitsi harrastavansa yksinlaulua. 1/3 vastaajista vastasi, ettei harrasta kuoron lisäksi muuta musiikkiin liittyvää.

Kysymyksessä numero 12 selvitettiin kuorolaisten nuotinlukutaitoa. 56 % vastanneista oli sitä mieltä, että nuotinlukutaito heillä on hyvä. 38 % uskoo nuotinlukutaitonsa olevan keskinkertainen. Puutteellisen taidon omaa omasta mielestään vain kaksi eli 6 % vastaajista. Lisäksi kaksi vastaajista vastasi omaavansa sekä hyvän että keskinkertaisen nuotinlukutaidon.

Kysyttäessä, missä vastaajat ovat oppineet lukemaan nuotteja (kysymys numero 13), yleisiä vastauksia oli instrumentin opiskelussa, koulussa ja kuorossa (KUVIO 5). Moni vastaaja sanoi oppineensa nuotinlukutaitoa useammassa eri paikassa.

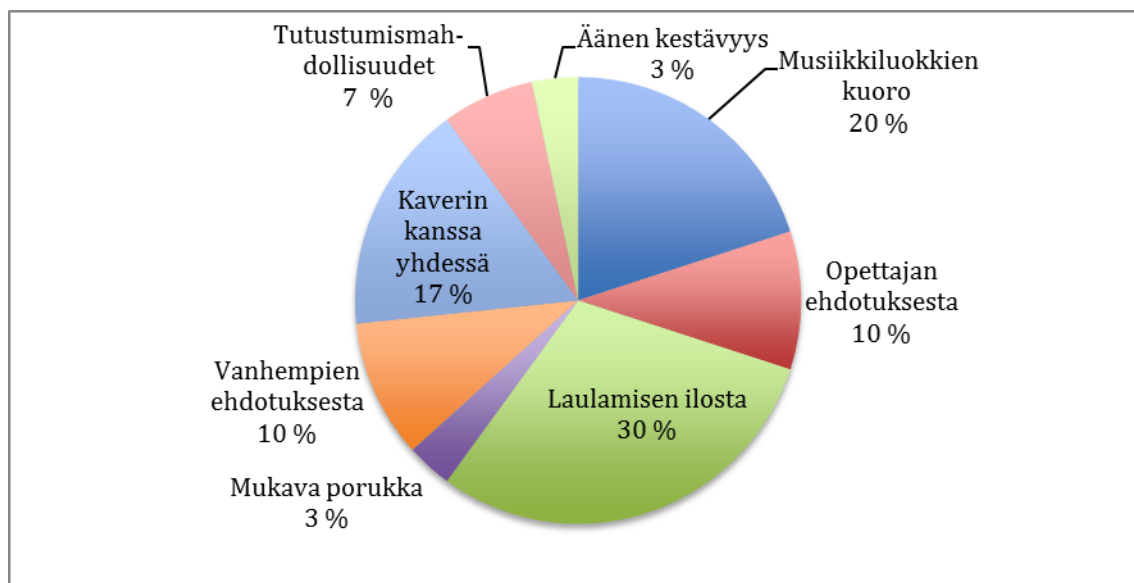
- “Lapsikuorossa. Siellä oli erikseen solfatunti, jossa harjoiteltiin pelkkää nuotinlukua.” (Vastaaja 17)
- “Opettelin nuotit itsekseni 7-8-vuotiaana, soitin kotona sähköuruilla useamman pianokoulun läpi.” (Vastaaja 26)

KUVIO 5. Missä vastaajat ovat omasta mielestään oppineet lukemaan nuotteja. (N=30)

Seuraavassa ja sitä seuraavassa kysymyksessä (kysymykset numerot 14 ja 15) selvitettiin, mikä vastaajan sai alun perin aloittamaan kuoroharrastuksen ja mikä hänet sai aloittamaan kuoroharrastuksen nimenomaan tässä tutkimukseen osallistuvassa kuorossa.

Kysyttäessä, mikä vastaajat sai alun perin kuoroharrastuksen pariin, vastaukset jakaantuivat seuraavanlaisesti (KUVIO 6).

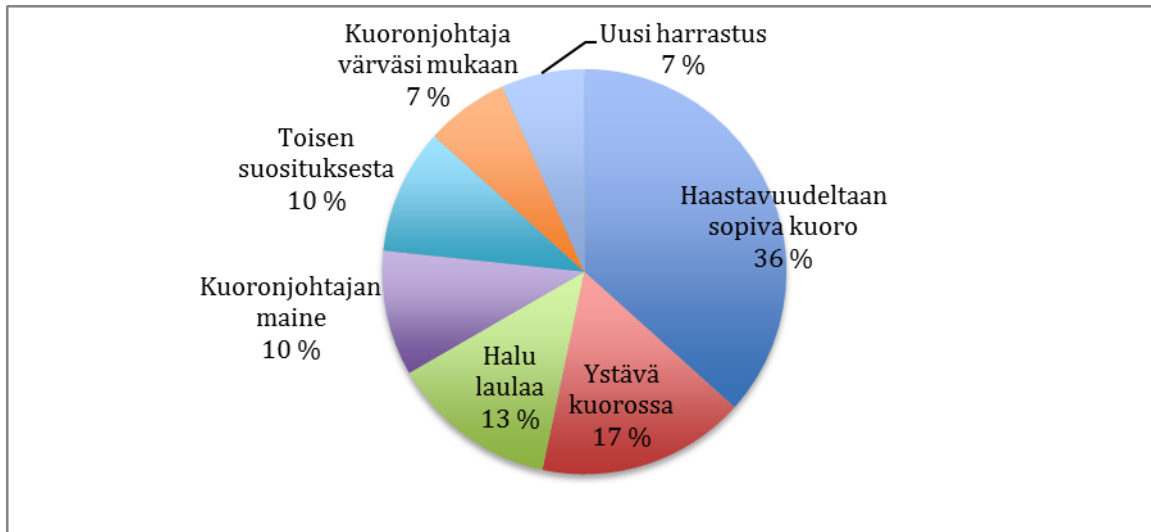

KUVIO 6 Kuoroharrastuksen aloittamiseen johtaneet syyt. (N=30)

Suuri osa (30 %) vastaajista ilmoitti liittyneensä kuoroon silkasta laulamisen ilosta. 20 % oli liittynyt musiikkiluokkien kuoroon kouluun liittyen. 17 % sanoi syyksi sen, että kaverin kanssa pääsi kuoroon yhdessä, 10 % oli aloittanut vanhempien ehdotuksesta ja 7 % tutustuakseen uusiin ihmisiin. Äänen kestävyden takia kuorolaulun oli aloittanut 3 % vastaajista ja mukavan porukan takia samoin 3 % vastaajista.

- "Musiikkiluokalla kuoroilu kuului koulutyöhön." (Vastaaja 21)
- "Musiikki ja laulaminen on ollut aina tärkeä asia, joten kuoro tuntui hyvältä vaihtoehdolta." (Vastaaja 20)
- "...Lastentarhanopettajan uran alussa tuli ääniongelmiä ja hakeuduin yksinlaulukurssille ja sieltä naiskuoroon saadakseni ääneeni kestävyttä työtä varten." (Vastaaja 7)

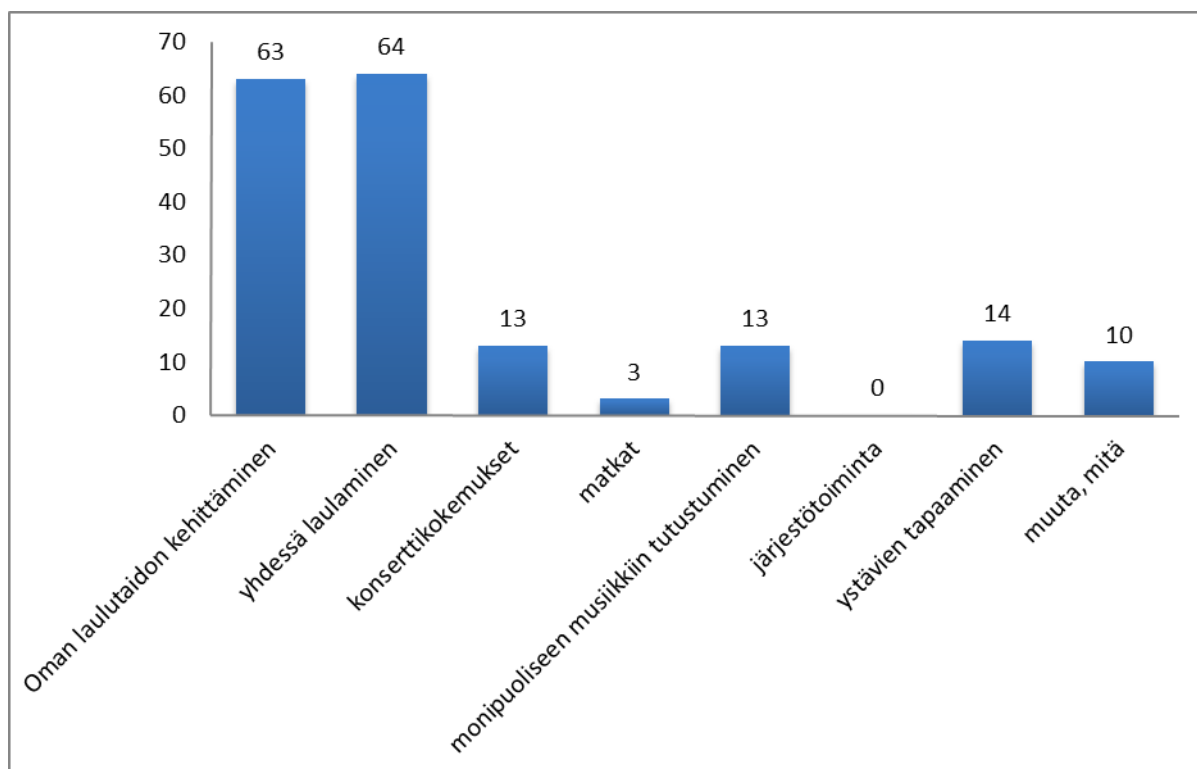
Kysyttäessä, mikä oli saanut kuorolaiset aloittamaan kuoroharrastuksen nykyisessä, tutkimukseen osallistuneessa kuorossa, vastaukset jakaantuivat selkeästi jaettaviin seitsemään eri vaihtoehtoon. 36 % vastaajista sanoi, että kuoro oli haastavuudeltaan sopiva kuoro. 17 % vastaajista oli hakeutunut juuri tähän kuoroon, koska tuttu ystävä oli kuorossa entuudestaan. 13 % mainitsi syyksi halun laulaa. 10 % ilmoitti aloittaneensa kuoroharrastuksen tutkimukseen osallistuneessa kuorossa kuoronjohtajan maineen takia sekä toiset 10 % toisen ihmisen suosituksen johdosta. Vastaajista 7 % oli aloittanut kuoroharrastuksen kyseisessä kuorossa kuoronjohtajan värväyksen vuoksi. (KUVIO 7.)

KUVIO 7 Syyt, joiden takia kuorolaiset aloittivat kuoroharrastuksen nykyisessä kuorossaan. (N=30)

Kysymyksellä numero 16 selvitettiin, mikä kuorolaisia motivoi kuorossa laulamiseen vastaamisen hetkellä. Heitä pyydettiin merkitsemään kolme syytä tärkeysjärjestyksessä. Vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi, mutta omille ideoille oli jätetty myös tyhjä kohta.

Kysymyksen vastaukset analysoitiin niin, että vastaukset pisteytettiin. Koska vastaajia pyydettiin mainitsemaan kolme tärkeintä motivaattoria kuorossa laulamiseen, vastaajan tärkeimmäksi merkitsemä syy sai kolme pistettä, toiseksi tärkein syy kaksi pistettä, ja kolmanneksi tärkein syy yhden pisteen. Tätä pisteytysperiaatetta käyttäen saatiin tietää, että vastaajien mielestä kaksi asiaa motivoi heitä selkeästi eniten. Tärkeimmäksi motivaatiotekijäksi nousi yhdessä laulaminen (64 pistettä), ja heti perään toiseksi tärkeimmäksi oman laulutaidon kehittäminen (63 pistettä). Kolmanneksi tärkeimmäksi (14 pistettä) motivaatiotekijäksi nousi ystävien tapaaminen, ja neljänneksi ja viidenneksi tärkeimmäksi samoilla pisteillä (13 pistettä) monipuoliseen musiikkiin tutustuminen ja konserttikokemukset. Matkat -vaihtoehto sai 3 pistettä. Näiden lisäksi vastaajat saivat kirjoittaa omia motivaatiotekijöitään. Tässä vastaajat mainitsivat kuoronjohtajan (3 pistettä), laulamisen (3 pistettä), nuotinlukutaidon kehittämisen (2 pistettä), yleisölle hyvän ja nautinnollisen musiikin kuulemisen tuottamisen (1 piste) ja onnistumisen kokemusten (1 piste) tuovan motivaatiota kuorossa laulamiseen. (KUVIO 8.)

KUVIO 8. Tekijät, jotka motivoivat vastaajia kuorossa laulamiseen vastaushetkellä. (N=30)

Kysymyksessä numero 17 kysyttiin, onko vastaaja joskus ollut aikeissa lopettaa kuoroharrastuksen kokonaan. Vastaajista puolet (50 %) vastasi "kyllä" eli on ollut aikeissa lopettaa kuoroharrastuksen. Ja toinen puoli (50 %) vastasi "ei" eli ei ole ollut aikeissa lopettaa kuorolaulua. Yksi ei -vastanneista kirjoitti näin:

- "Joskus työpäivän jälkeen tosi väsynyt ja tympii lähteä harjoituksiin, mutta aina sieltä tulee energisenä pois eli laulu antaa voimaa ja virkeyttä." (Vastaus 29)

"Kyllä" -vastanneista 33 % kertoi kuorolaulun lopetusajatusten syyksi väsymisen, kiireiden tai ajanpuutteen. "Kyllä" -vastanneista 60 % ilmoitti pitäneensä välillä välivuosia. Välivuosien syiksi mainittiin muun muassa perhesyitä, pieniä lapsia ja kuoronjohtajan omavaltaisuutta. Kaksi kuorolaulusta välivuosia pitänyttä kirjoitti näin:

- "Kun suoritin mestarimerkin Naiskuoroliiton leirillä, siellä oli äänenmuodostusta harjoittava henkilö, joka sanoi että käytin ääntäni niin väärin, että minun on joko alettava ottaa laulutunteja tai lopetettava laulaminen. Ei ollut varaa laulutunteihin niin lopetin siis laulamisen 12 vuodeksi." (Vastaja 11)
- "Naisporukassa on paljon "säätöjä"..." (Vastaja 21)

Näiden lisäksi yksi (7 %) ”kyllä” -vastanneista kertoi, että oli harkinnut kuorolaulun lopettamista liian helpon ohjelmiston, matkojen peruuntumisen ja esiintymisten puutteen vuoksi.

6.4 Koulun musiikintunteihin liittyviä taustatietoja

Seuraavat kymmenen kysymystä (kysymykset numerot 18–27) käsittelivät vastaajien koulun musiikintunteihin liittyviä kokemuksia. Kysymyksillä selvitettiin muun muassa, oliko musiikki lempioppiaineiden ja valinnaisaineiden joukossa. Tämän lisäksi vastaajat pääsivät muistelemaan, mitä koulun musiikintunneilla oli tehty, mitä siellä laulettiin ja olivatko vastaajat ottaneet jo kouluaikana osaa koulun kuorotoimintaan, mikäli sellaista oli ollut.

Kysymyksessä numero 18 kysyttiin, oliko musiikki ollut vastaajan lempioppiaineiden joukossa. Vastaajista 73 % oli sitä mieltä, että musiikki oli ollut yksi lempioppiaineista kouluaikana. 27 %:n mielestä musiikki ei ollut kuulunut heidän lempioppiaineisiinsa.

Niistä 22 vastaajasta, joiden mielestä musiikki oli ollut lempioppiaine koulussa, 17 vastaajaa perusteli ajatustaan. Heistä kahdeksan kertoi nauttineensa laulamista ja sen takia musiikki oli kuulunut lempioppiaineiden joukkoon. Neljä vastaajaa mainitsi olleensa hyvä musiikissa ja saaneensa siitä onnistumisen kokemuksia ja sen takia musiikki oli motivoinut oppiaineena. Kaksi vastaajaa kertoi musiikin olleen mukavaa vaihtelua muuhun koulutyöhön ja kaksi niin ikään piti musiikista oppiaineena, koska se toi energiaa ja he olivat päässeet purkamaan tunteitaan. Yksi vastaaja oli pitänyt musiikista oppiaineena, koska he olivat esiintyneet ja ottaneet osaa erilaisiin tapahtumiin.

Vastaajista kahdeksan eli 27 % oli sitä mieltä, että musiikki ei ollut kuulunut kouluaikana heidän lempioppiaineisiinsa. Näistä kahdeksasta neljä oli sitä mieltä, että musiikki ei kiinnostanut sen oppiaineen sisältöjen takia.

- ”Harrastin aktiivisesti musiikkiopistossa ja musatuntien teoriaopit oli peruskamaa, jonka osain jo mennen tullen, ei siis enää motivoinut.” (Vastaaja 12)
- ”Yläasteella ohjelmistossa oli lähinnä virsien sanojen ulkoa opetettua...” (Vastaaja 2)
- ”Koulun musiikinopetus tuntui simppeleltä.” (Vastaaja 25)
- ”...musiikkitunnit tuntuivat tyhjänpäiväisiltä. Lisäksi opiskelin musiikkikoulussa, joten pitkästyin koulun tunneilla.” (Vastaaja 24)

Vastaajista kaksi oli sitä mieltä, että koulun musiikinopetus tuntui vaikealta.

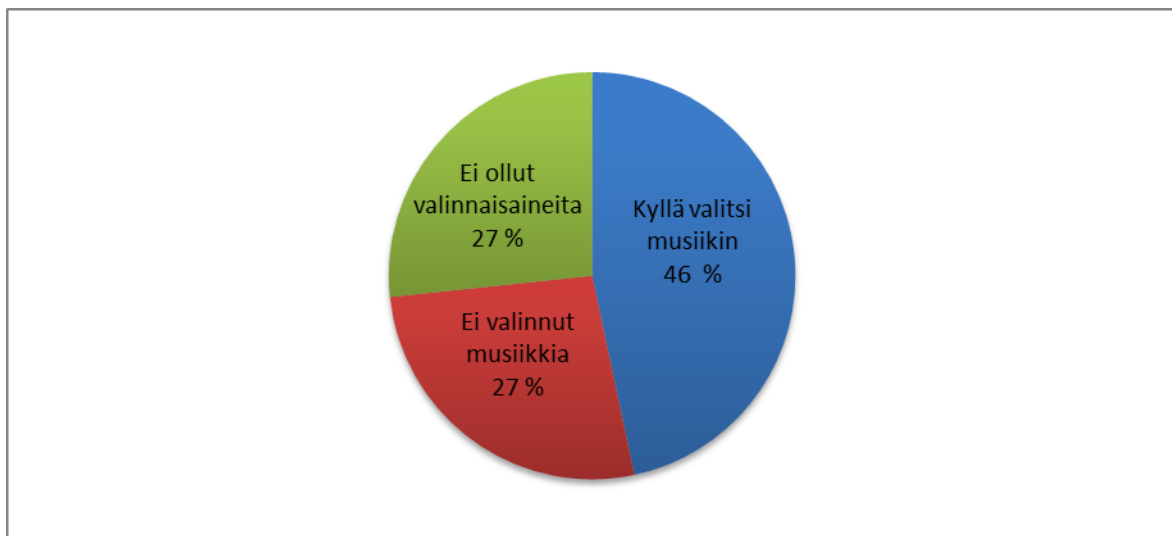
- ”En ollut siinä hyvä, muuten kuin laulamaan. Soittaminen ja musiikin teoria, myös rytmit, olivat vaikeita.” (Vastaaja 23)

- "Musiikkiluokan tunnit oli niin teoriapainotteisia ja minulle vaikeita." (Vastaaja 8)

Vastaajista kahden mielestä musiikki ei kuulunut lempioppiaineiden joukkoon opettajalähtöisistä syistä.

- "Opetus oli kehnoa." (Vastaaja 20)
- "Huonot opettajat." (Vastaaja 27)

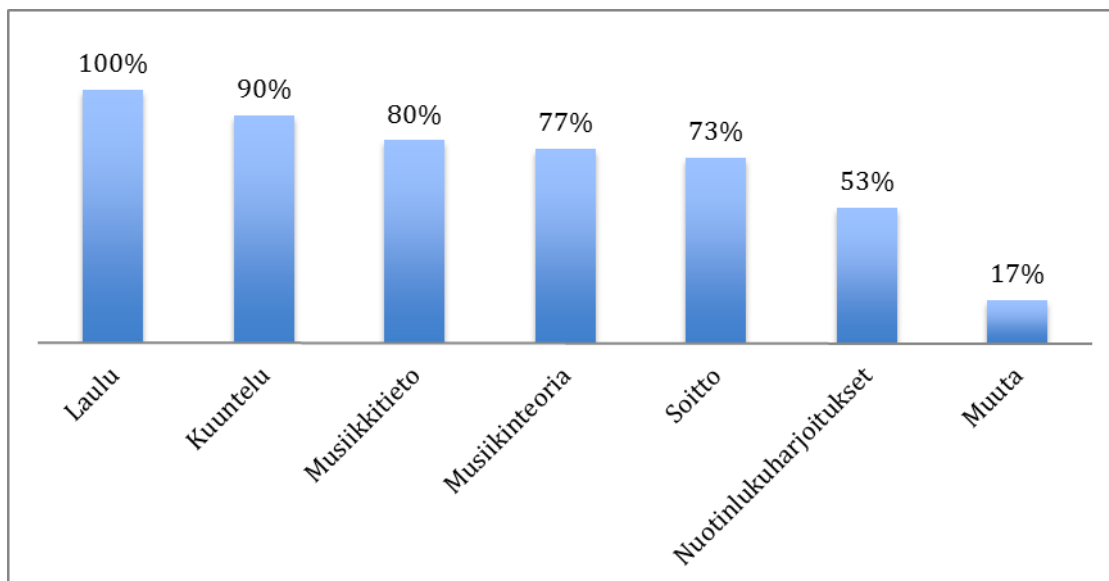
Kysymyksessä numero 19 kysyttiin, valitsivatko vastaajat koulussa musiikin valinnaisaineeksi, mikäli se oli ollut mahdollista. Vastaajista 46 % oli valinnut musiikin valinnaisaineeksi kouluaihana. 27 % ei ollut valinnut musiikkia ja 27 %:lla ei ollut valinnaisaineita valittavana. (KUVIO 9.)

KUVIO 9 Musiikki valinnaisaineena koulussa. (N=30)

Kysymyksessä numero 20 selvitettiin, mitä vastaajien musiikintunnit koulussa olivat pitäneet sisällään. Vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi, mutta vastaajat saivat täydentää listaa tarpeen vaatiessa "muuta, mitä" -kohdassa. KUVIO 10:stä käy ilmi, että kaikkien 30 vastaajan (100 %) musiikintunneilla oli laulettu. Melkein kaikkien (90 %) kyselyyn vastanneiden musiikintunneilla oli kuunneltu, 80 %:n tunneilla oli opiskeltu musiikkitietoa, 77 %:n musiikinteoriaa, 73 %:n harjoiteltu soittamista, ja 53 %:n tunneilla oli tehty nuotinlukuharjoituksia. Näiden lisäksi 17 % vastasi, että musiikintunneilla tehtiin muutakin kuin mitä listaan oli valmiiksi ehdotettu. Muuta musiikintuntitoimintaa kuvailtiin esimerkiksi näin:

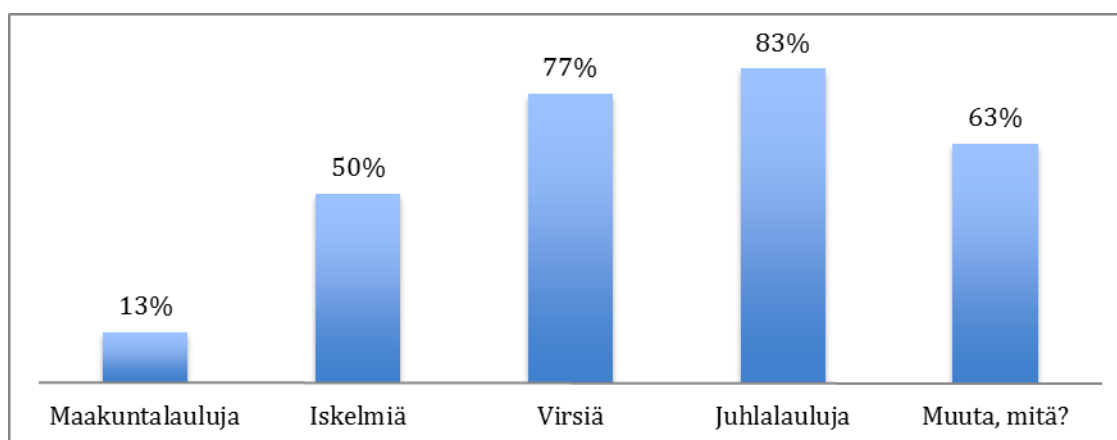
- "Kuoro ja kaanonlaulua, alakoulussa myös musiikkisatuja, sävellystä." (Vastaaja 16)
- "Harjoittelimme ja esitimme myös isompia teoksia, oratorioita ja kantaatteja." (Vastaaja 30)
- "Pahuksen levyraadit!" (Vastaaja 24)

KUVIO 10 Koulun musiikintunneilla tehtyjä asioita. (N=30)

Kysymyksellä numero 21 selvitettiin, mitä vastaajat olivat koulussa laulaneet. Vastausvaihtoehdot oli jälleen annettu valmiiksi, mutta listaan sai tehdä myös omia lisäyksiä. Vastauksista (KUVIO 11) käy ilmi, että lähes kaikkien (83 %) vastaajien koulussa oli laulettu juhلالauluja. Lähes yhtä moni (77 %) mainitsi, että koulussa laulettiin virsiä, 50 % vastasi, että koulussa oli laulettu iskelmiä ja 13 % vastasi, että koulussa oli laulettu myös maakuntalauluja.

Vastaajista peräti 63 % eli 19 vastaajaa lisäsi annettuun listaan muita koulussa laulettuja lauluja tai laulutyypppejä. Näistä 19 vastaajasta yhdeksän lisäsi laulaneensa koulussa myös kansanlauluja, neljä lisäsi laulaneensa muiden maiden kansallislauluja ja kuusi lastenlauluja. Näiden lisäksi yksi vastaajista vastasi laulaneensa nykymusiikkia ja -hittejä, yksi balladeja, yksi lapsikuorobiisejä ja yksi oratorioita ja kantaatteja. Lisäksi kaksi vastaajaa vastasi laulaneensa Siukosen Laulan ja Soitan -kirjasta lähes kaikki laulut. Toisella kirja kulkee mukana matkassa edelleen.

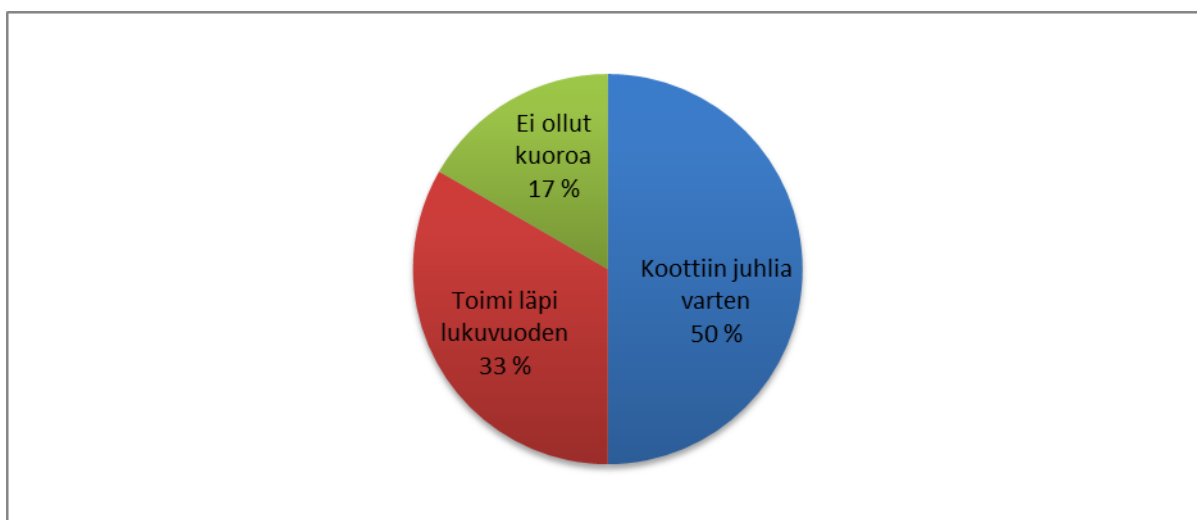

KUVIO 11 Mitä tutkimukseen osallistuneiden kuorolaisten kouluissa oli kouluaikana laulettu. (N=30)

Kysymyksessä numero 22 kysyttiin, laulettiinko musiikintunneilla moniäänisesti. Vastanneista 40 % vastasi, että musiikintunneilla laulettiin moniäänisesti, 53 % vastasi, että ei laulettu moniäänisesti ja 7 % ei muistanut, oliko koulussa laulettu moniäänisesti vaiko ei.

Kysymyksessä 23 kysyttiin, oliko koulussa kuoro, joka a) koottiin juhlia varten, b) toimi läpi lukuvuoden tai c) ei ollut kuoroa.

Vastaajista 50 % vastasi, että koulussa oli ollut kuoro, joka oli koottu juhlia varten. Vastaajista 33 % vastasi, että kuoro toimi koulussa läpi lukuvuoden ja 17 % vastasi, että koulussa ei ollut kuoroa. (KUVIO 12).

KUVIO 12 Oliko koulussa toiminut kuoroa? (N=30)

Kysymys numero 24 oli jatkoa edelliselle kysymykselle. Siinä tiedusteltiin, olivatko vastaajat laulaneet koulun kuorossa. Vastaajista 70 % oli laulanut koulun kuorossa ja 23 % ei ollut laulanut kuorossa. (Kaksi vastaajaa eli 7 % vastanneista ei vastannut kysymykseen, vaan ilmoitti että koulussa ei ollut kuoroa.)

Kysymys numero 25 oli avoin kysymys, jossa vastaajat pääsivät muistelevaan koulukuoron johtajaa. Vastaajista yhdeksän ei voinut vastata tähän kysymykseen, koska heillä ei ollut koulussa kuoroa tai he eivät olleet ottaneet osaa koulun kuorotoimintaan. Vastaajista yksi, jonka koulussa oli ollut kuoro ja joka oli ottanut osaa koulun kuorotoimintaan ei kuitenkaan vastannut tähän kysymykseen. Vastauksia kysymykseen tuli siis 20 kappaletta. Osa vastaajista intoutui muistelevaan samalla omaa luokanopettajaansa, joka oli toiminut myös koulunkuoron johtajana.

Vastaukset on jaettu kolmeen eri osa-alueeseen niiden sisällön mukaan. Osa-alueet ovat: 1. Positiiviset muistot kuoronjohtajasta, 2. negatiiviset muistot ja 3. neutraalit, tunteita herättämättömät muistot koulun kuoronjohtajasta. (KUVIO 13).

Vastaajista 55 % muisteli kuoronjohtajaa positiivisilla muistikuvilla:

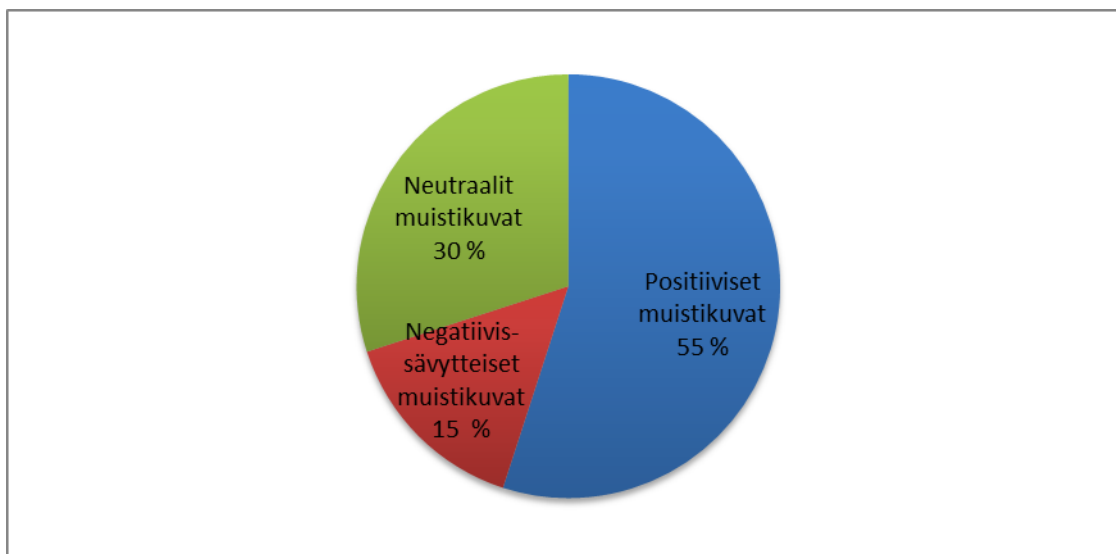
- "No, musiikkimies henkeen ja vereen. Ei kovin hyvä lasten kanssa. Mutta rakkaus kuorolauluun jäi niiltä ajoilta, silloin mieleenpainuvimmat oli matkat kotimaassa ja ulkomailla." (Vastaaja 8)
- "Musiikkiluokkamme opettaja ala-asteella eli kuoromme johtaja oli mukava ja rento miesopettaja, jolla oli hyvä auktoriteetti. Musiikin-teoriatunneilla hän usein hakkasi rytmiä takoen karttakeppiä hänen nahkasalkkuunsa, ja koko luokka toisti yhteen ääneen rytmidiktaattia. Diktaattia toistettiin, kunnes se onnistui virheettömästi (näissä tilanteissa opettajamme saattoi olla närkästynyt, kun joku "aina" päästi suustaan virheellisiä rytmejä). Vuosittain jokaisen luokkalaisen piti laulaa yksin omalla paikallaan seisoen, vapaavalintainen kappale. Palautetta laulusta ei kuitenkaan koskaan annettu." (Vastaaja 1)
- "Kuoroa johti ja musiikkitunteja piti seurakunnan kanttori (ainakin 2 eri kanttoria minun aikana). Toinen oli ainakin kannustava ja innostava ja häneltä otin myös pianotunteja. Toinen oli hiljainen, ujon oloinen. (Valikoi tarkasti mitä oli sopivaa laulaa, esim."Flirtaten" -kappaleen viimeinen säkeistö jätettiin laulamatta)." (Vastaaja 29)
- "Alakoulussa oma äiti. Yläkoulussa epäpätevä musiikista innostunut vanhapiika. Kannustava." (Vastaaja 6)

Vastaajista 15 % muisteli johtajaa taas melko negatiiviseen sävyyn:

- "Aika tiukka vanha naismusiikinopettaja. Ei mikään musiikin pariin vetävä yksilö." (Vastaaja 13)
- "Kurinpito-ongelmia. Hän oli hieman hermostunut naisihminen, joka halusi pääasiassa laulattaa meitä. Musiikinteoriaakin oli, mutta jäi kuva, että sen opettaminen ei ollut mieluista..." (Vastaaja 19)

Lähes kolmasosalle (30 %) koulun kuoronjohtaja ei ollut jättänyt sen suurempia muistikuvia tai he muistelivat johtajaa varsin neutraaliin tapaan:

- "Vaikea muistaa. Musiikinopettajat vaihtuivat usein." (Vastaaja 7)
- "musaluokat hoitivat aina koulujen juhlien musiikkiesitykset." (Vastaaja 15)
- "...Yläasteen satunnaista kuoroa johti musiikinopettaja, joka oli myös kanttori..." (Vastaaja 12)

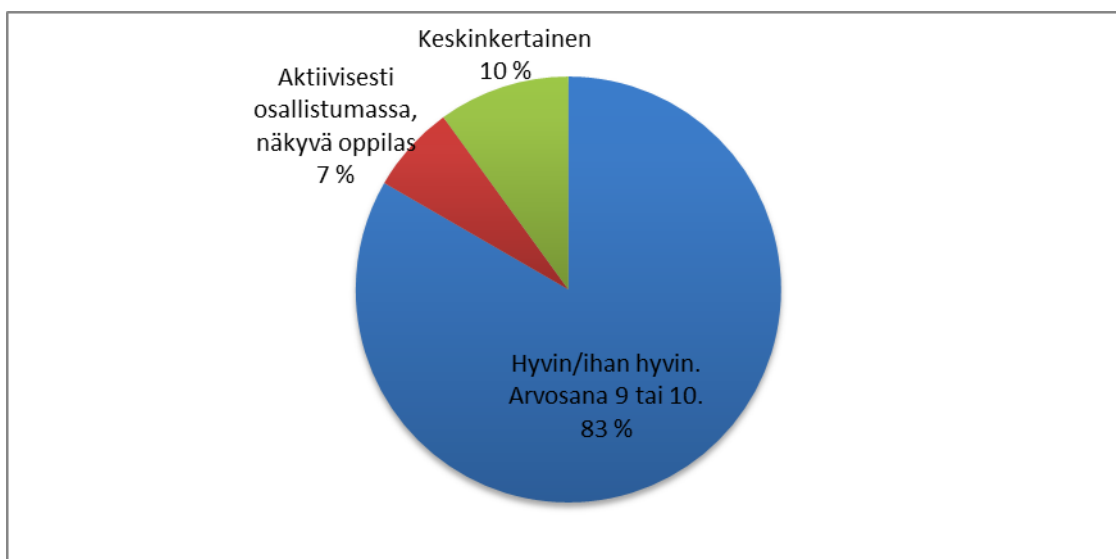
KUVIO 13 Koulun kuorossa laulaneiden muistikuvia kuoronjohtajasta. (N=20)

Kysymyksessä numero 26 kysyttiin, miten vastaajat olivat menestyneet koulun musiikintunneilla. Kysymys oli avoin kysymys.

Vastaukset on jaettu kolmeen eri ryhmään (KUVIO 14). Ensimmäisen ryhmän vastauksia yhdistää se, että he tunsivat menestyneensä koulun musiikintunneilla hyvin, ihan hyvin tai saaneensa arvosanaksi 9 tai 10. Suurin osa vastauksista kuului tähän ryhmään, sillä peräti 25 vastaajaa eli 83 % vastaajista kuvaili menestyneensä hyvin tai ihan hyvin koulun musiikintunneilla.

Toisen ryhmän vastauksia yhdistää se, että he korostivat itse olleensa hyvin näkyvässä roolissa koulun musiikintunneilla ja olivat omien sanojensa mukaan olleet opettajan suosikkeja. He eivät maininneet arvosanojaan. Kaksi vastausta eli 7 % vastaajista kuului tähän ryhmään.

Kolmas ryhmä oli niin sanotut keskinkertaiset oppilaat. Tähän ryhmään kuuluneita vastauksia oli kolme eli 10 % vastaajista.

KUVIO 14 Vastaajien menestyminen koulun musiikintunneilla. (N=30)

Vastausesimerkkejä eri vastausryhmiin kuuluneista vastuksista:
Ihan hyvin/hyvin, arvosana 9 tai 10, vastasivat muun muassa näin.

- ”Hyvin. Jos osasi vaan laulaa sai kiitettävän, muista taidoista viis. Aktiivisuus palkittiin.” (Vastaja 19)
- ”Olin musiikkikoulun takia muita edellä esim. nuotinlukutaidossa (jota koulussa ei juurikaan opetettu), mutta toisaalta koulun tunnit maakuntalauluineen olivat niin kaukana ”vakavasta” musiikin harrastamisesta, ettei ”erikoistumistani” varmaan juurikaan huomannut. Paitsi nokkahuilun soitossa. Se oli minulle helppoa. Musiikkinumeroni todistuksessa oli aina 10.” (Vastaja 24)
- ”Todella hyvin ellei jopa erinomaisesti. Parhaat kaverit ympärillä oli ihanaa laulaa ja soittaa. Se oli todella kivaa!!!” (Vastaja 9)
- ”Sain usein musiikista 10. Laulun kokeet oli pelottavia kun piti laulaa yksin luokan edessä. Yläasteella laulettiin yksin opettajalle. Aika vähän oli soittimia ja harmittaa, kun ei pystynyt opettelemaan mitään soitinta kun perheellä ei ollut varaa ostaa. Sain lopulta halvan kitaran, jota oli tosi vaikea soittaa.” (Vastaja 4)
- ”Pärjäsin aivan hyvin. Jossain vaiheessa asetelma kääntyi siihen, että (bändin) pojat soittivat ja tytöt lauloivat. Oli helppoa kuunnella, viitata ja laulaa.” (Vastaja 5)
- ”Alakoulussa hienosti, innostuneesti. Murrosiässä vähän kapinoitiin vanhanaikaista opetusta vastaan. Lauloin laulukokeissa Ukko-Noonan ja opettaja suuttui, kun tiesi kuorotaustani.” (Vastaja 13)

Aktiivisesti musiikintunneilla esillä olleet vastasivat näin:

- ”Sain aina laulaa yksin ja sooloja. Olin varmaan opettajan suosikki.” (Vastaja 22)
- ”No, olin se oppilas joka aina opettajan toimesta valittiin esiintymään juhlissa jne. Koulun musiikki oli helppoa musiikkiharrastuksen vuoksi.” (Vastaja 10)

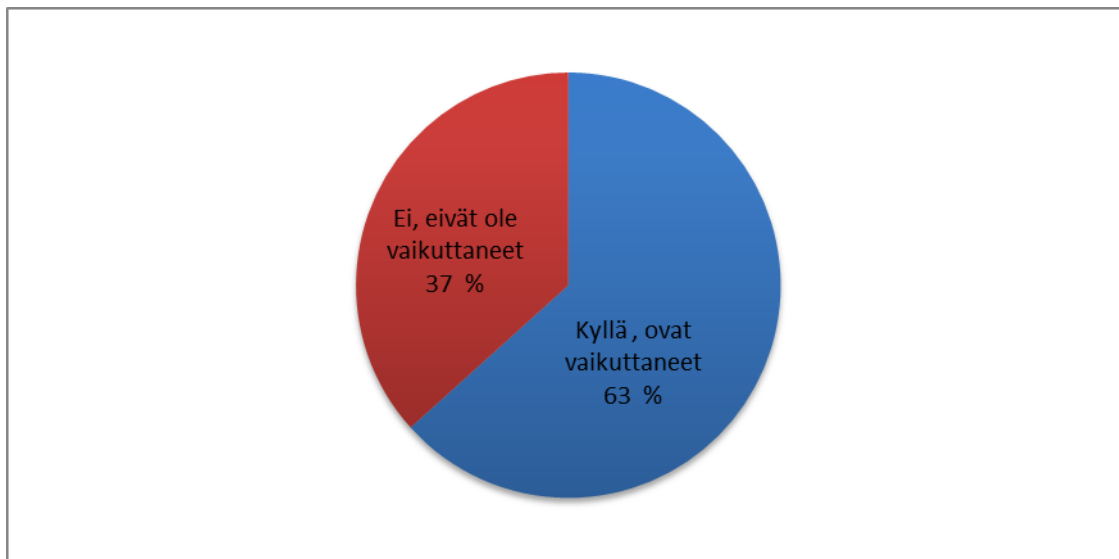
Keskinkertaisiksi tai alisuoriutuneiksi oppilaiksi itseään kutsuneet kuvailivat musiikintuntien menestymistään näin:

- ”Olin innokas laulaja, mutta muuten sivuroolissa yksi muista, joten ei erottunut. Musiikkiluokilla kaikki osasivat laulaa. Soittajia käytettiin toisinaan säestäjinä. Osaajien joukossa olin keskinkertainen taidoiltani. Säveltapailu ja musiikinteoria olivat tosi haastavia. Inhosin Solmisaatio -kirjaa, vaikka samalla se oli jotain erityistä, jota opiskeltiin vain musiikkiluokilla.” (Vastaja 23)

- "En ollut mikään 'huippumuusikko'. En esim. soittanut mitään instrumenttia. Tunnollinen, osallistuja, ns. keskitasoa musiikkiluokalla." (Vastaaja 21)
- "Siellä joukon jatkona, alisuoriutuen..." (Vastaaja 8)

Kysymyksessä numero 27 kysyttiin, onko koulun musiikintunneilla ollut vaikutusta vastaajien myöhempään kuoroharrastukseen. Vastaajista 37 % vastasi, että koulun musiikintunneilla ei ole ollut vaikutusta myöhempään kuoroharrastukseen. "Ei" -vastanneiden ei tarvinnut perustella vastaustaan.

Vastaajista loput eli 63 % vastasi, että koulun musiikintunneilla on ollut vaikutusta heidän myöhempään kuoroharrastukseensa. (KUVIO 15.)

KUVIO 15 Ovatko koulun musiikintunnit vaikuttaneet vastaajien myöhempään kuoroharrastukseen? (N=30)

Mikäli vastaaja vastasi kysymykseen kyllä, koulun musiikintunneilla on heidän mielestään ollut vaikutusta myöhempään kuoroharrastukseen, tuli heidän myös perustella vastaustaan.

Kaikki "kyllä" -vastanneet perustelivat vastauksensa. Vastaukset on niiden sisällön perusteella jaettu neljään eri ryhmään (KUVIO 16). Kaksi vastauksista oli sellaisia, jotka eivät sisällöltään vastanneet kysymykseen, ja ne jätettiin luokittelun ulkopuolelle. Näin ollen 17 "kyllä" -vastausta on jaettu neljään eri ryhmään.

Yksi ryhmä eli siihen kuuluvat vastaukset selittävät, että koulun musiikintunnit ovat vaikuttaneet myöhempään kuoroharrastukseen, koska koulussa laulettiin yhdessä ja/tai koulussa toimi kuoro ja kipinä kuorolauluun heijastuu näistä kokemuksista. 53 % "kyllä" -vastanneista perusteli kuoroharrastuksensa jatkumista koulussa saaduilla laulu- tai kuorokokemuksilla.

- "Koulun kuorotoiminta lisäsi kiinnostustani kuoroon." (Vastaaja 30)

- "Musiikkiluokalla saatu innostus yhdessä laulamista kantaa edelleen. Yhdessä on kiva laulaa!" (Vastaja 1)
- "Laulun kipinä jäi." (Vastaja 7)
- "Koulussa laulaminen on ollut positiivinen kokemus ja se on edesauttanut jatkamaan laulamista harrastuksena." (Vastaja 17)
- "Opin miten kiva on laulaa yhdessä. Ilman aiempaa kokemusta tuskin nytkään laulaisin." (Vastaja 19)
- "...Kaipuu laulamiseen..." (Vastaja 29)

Toisen ryhmän vastauksissa annetaan painoarvoa koulussa opituille taidoille. "Kyllä" -vastaustaan perustelleista 29 % kuuluu tähän ryhmään.

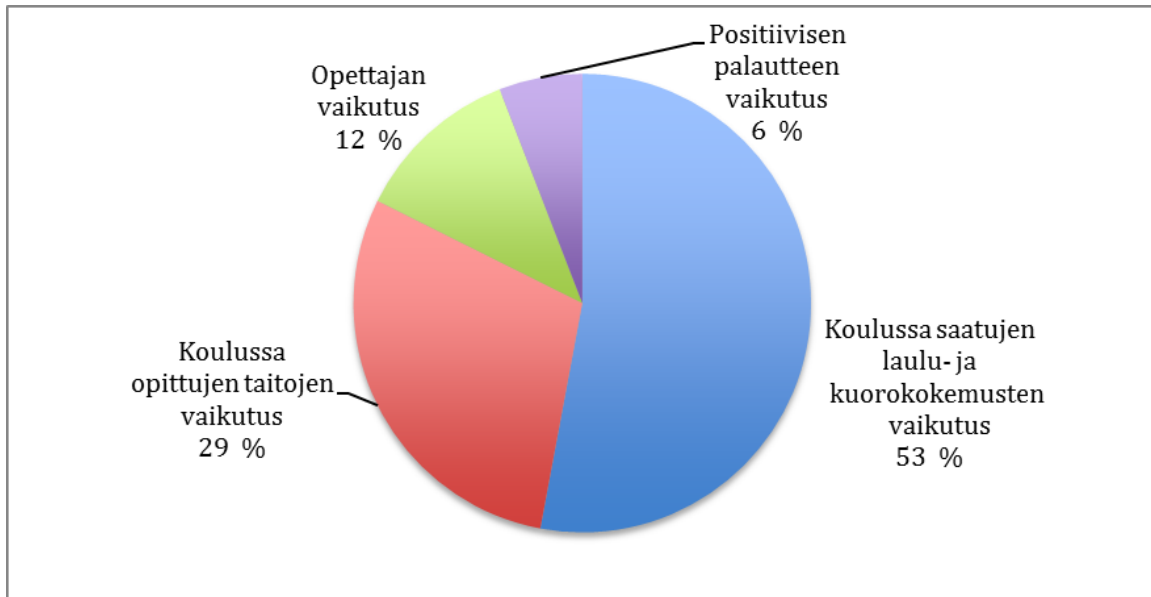
- "Ilman muuta! On helppo ja mukava harrastaa asioita, joita jo hiukan osaa." (Vastaja 15)
- "Nuotinlukutaito peräisin koulusta ja pianotunneilta." (Vastaja 16)
- "Varmaan sain itseluottamusta, että osaan, ja alkeellisen nuotinlukutaidon. Kuorolaulu ei minun ikäluokassani ollut mitenkään suositua." (Vastaja 22)

"Kyllä" -vastanneista 12 % perusteli, että opettajalla on ollut vaikutusta siihen, että he ovat jatkaneet kuorolaulua myöhemmin.

- "Meillä oli kolmannella luokalla tosi ihana opettaja, joka soitti kitaraa ja lauloi kauniisti." (Vastaja 4)
- "Jollain tavalla kyllä. Ehkä lähinnä innostuneen opettajan ansiosta." (Vastaja 18)

Lisäksi yksi vastaja eli 6 % "kyllä" -vastanneista perusteli positiivisen palautteen merkitystä kuorossa laulamisen jatkamiseen.

- "Kehut laulutaidosta eivät ainakaan ole latistaneet laulamisen iloa..." (Vastaja 2)

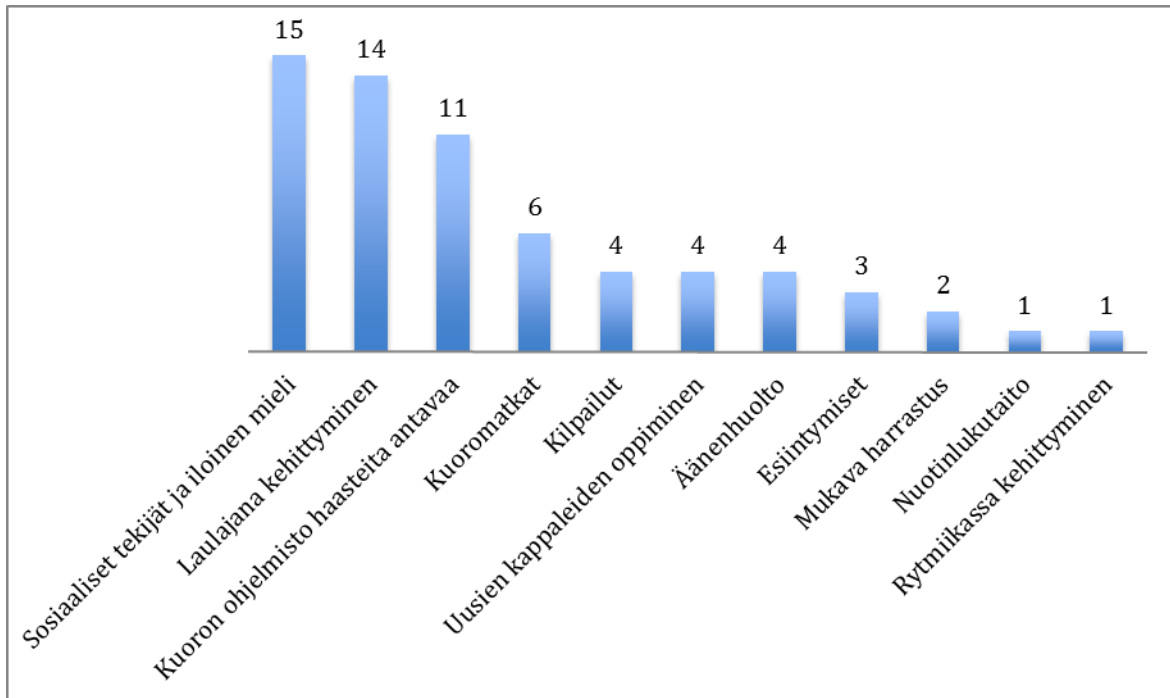

KUVIO 16 Miten koulun musiikintunneilla on ollut vaikutusta myöhempään kuoroharrastukseen? (N=17)

6.5 Tavoitteet kuoroharrastukseen

Kyselyn viimeisessä osiossa keskityttiin kuorolaisten tulevaisuuteen kuoroharrastuksen ja musiikin parissa. Kysymyksillä selvitettiin, millaisia odotuksia vastaajilla on kuorossa laulamisen ja oman musiikkiharrastuksen suhteen yleensä tulevaisuudessa.

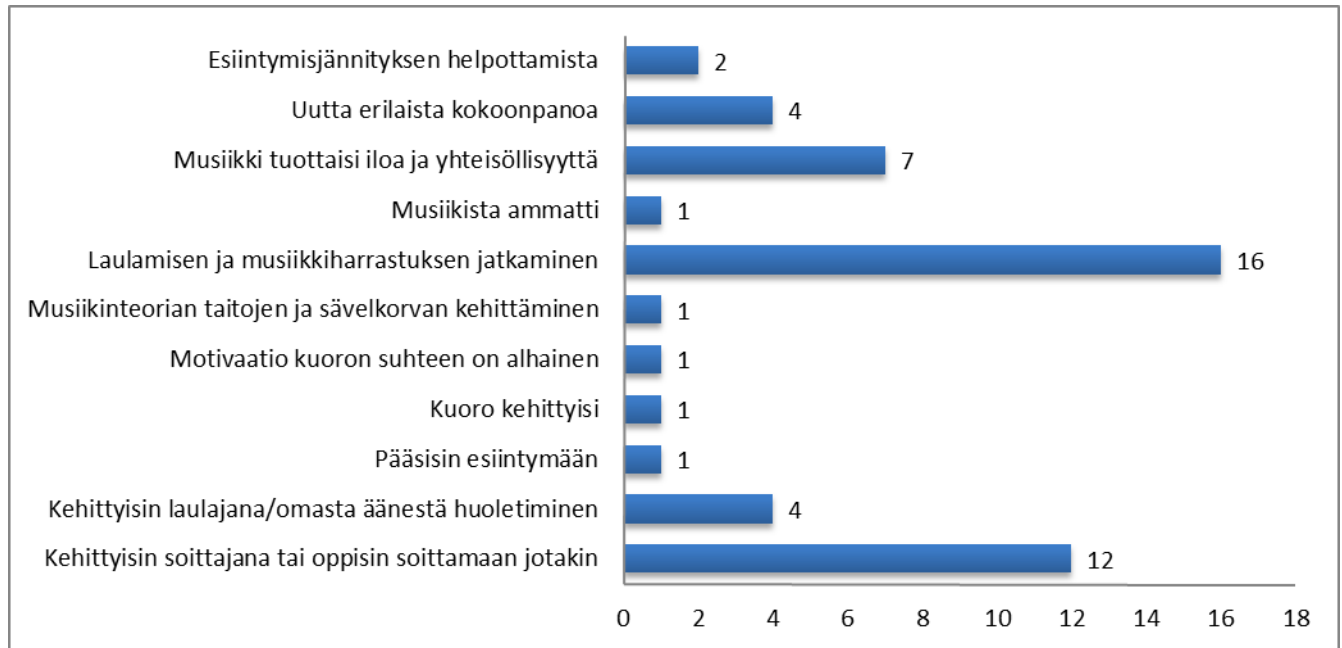
Kysymyksen numero 28 vastaukset (KUVIO 17) kuorossa laulamisen odotuksista oli jaettavissa 11 eri asiaan.

KUVIO 17 Vastaajien odotuksia kuorossa laulamisen suhteen. (N=30)

Puolet vastanneista (15 vastaajaa) odottaa kuoroharrastuksen antavan erilaisia sosiaalisii tekijöihin liittyviä asioita ja/tai iloista mieltä. Lähes puolet (14 vastaajaa) odottaa sitä, että kehittyisi edelleen laulajana. Vastaajista 11 odottaa, että kuoron ohjelmisto olisi entistä haastavampaa, kuusi odottaa matkoja, neljä kilpailuja, äänenhuoltoa ja uusien kappaleiden oppimista. Kolme odottaa esiintymisiä ja kaksi mukavaa harrastusta. Yksi odottaa nuotinlukutaidon kehittymistä ja yksi vastaaja rytmiikassa kehittymistä.

Viimeisessä kysymyksessä, kysymyksessä numero 29, kysyttiin, mitä odotuksia vastaajilla on oman musiikkiharrastuksen suhteen tulevaisuudessa. Vastaukset oli jaettavissa 11 eri vaihtoehtoon (KUVIO 18). Yli puolet (16 vastaajaa) odottaa sitä, että laulaminen ylipäättään jatkuisi. Näistä vastaajista kaksi oli huolissaan iän mukanaan tuomasta äänen muutoksesta ja sen vaikutuksesta kuorossa laulamiseen. Suuri osa (12 vastausta) odottaa, että kehittyisi entisestään jonkin instrumentin soittajana tai oppisi ylipäättään vielä soittamaan jotakin soitinta. Vastaajista seitsemän mainitsi odottavansa musiikin mukanaan tuomaa iloa ja yhteisöllisyyttä, neljä odottaa pääsevänsä jonkinlaiseen muuhunkin kokoonpanoon, kuten esimerkiksi pienryhmään laulamaan. Niin ikään vastaajista neljä odottaa kehittyvänsä edelleen laulajina ja pitävänsä huolta omasta äänestään, ja kaksi odottaa helpotusta esiintymisjännitykseen. Yksi toivoi vielä saavansa musiikista ammatin, yksi odottaa musiikinteorian taitojen ja sävelkorvan kehittymistä entisestään. Yksi odottaa, että pääsisi esiintymään ja toinen, että kuoro kehittyisi entisestään. Vastaajista yksi ei nähnyt valoa tunnelin päässä, vaan vastaushetkellä tunsu motivaationsa kuoron suhteen olevan alhainen.

KUVIO 18 Kyselyyn vastanneiden kuorolaisten odotuksia oman musiikkiharrastuksen suhteen tulevaisuudessa. (N=30)

7 MUSIIKINOPETUKSESTA KUOROLAULUA HARRASTAMAAN

Tutkimuksen päätavoitteena oli selvittää, onko koulun musiikinopetuksella ollut vaikutusta aikuisiän kuoroharrastukseen. Lomakekyselyyn vastasi 30 kuorolaista Jyväskylän Naislaulajista.

Yksi nykyisten koulujen musiikkikasvatuksen tavoitteista on motivoida oppilaita nimenomaan vapaa-ajalla tapahtuvaan musiikilliseen harrastamiseen (Kosonen 2009, 157). Musiikinopetuksessa on tärkeää esimerkiksi pyrkiä luomaan oppilaille myönteinen asennoituminen musiikkiin ja tätä kautta auttaa kehittämään pysyvää ja omaehtoista musiikkiharrastusta (Lehtonen 1986, 15).

Ensisijaisen tutkimusongelman kannalta tutkimustulokset ovat selkeät. Tutkimukseen osallistuneen kuoron jäsenistä lähes 2/3 (63 %) oli sitä mieltä, että koulun musiikinopetus on vaikuttanut heidän myöhempään kuoroharrastukseensa. Vaikutusta selitettiin muun muassa koulusta saaduilla laulu- ja kuorokokemuksilla, pohjataidoilla kuoroharrastusta ajatellen, tai mieleenpainuvan opettajan tai positiivisen palautteen takia. Myös Louhivuoren ja Salmisen (2005) tutkimustulokset ovat samankaltaiset. Heidän tutkimukseensa vastasi noin 500 kuoroharrastajaa, joista noin puolelle koulujen musiikinopetuksella oli melko suuri tai erittäin suuri merkitys kuoroon liittymisessä (Louhivuori & Salminen 2005, 12–13).

Tuloksia tarkasteltaessa oli mielenkiintoista seurata sitä, olivatko kuorolaisten musiikinopiskelumuistot erityisen positiivisia kouluajoilta, vai olisiko joukossa joku, jonka kokemukset koulun musiikintunneista olisivat negatiivisia. Yksi keskeisistä tutkimuskysymyksistä tässä tutkimuksessa olikin se, millaisia kokemuksia kuorolaisilla on koulun musiikinopetuksesta.

Vastaajista peräti 73 % oli sitä mieltä, että musiikki oli ollut yksi lempioppiaineista koulun musiikintunneilla. Musiikista oli pidetty muun muassa siksi, että musiikintunneilla oli laulettu, vastaajat olivat olleet hyviä musiikissa, se antoi energiaa ja siksi, että musiikki oli ollut mukavaa vaihtelua muulle koulutyölle.

Uusimmassa vuoden 2014 opetussuunnitelmassa musiikin oppiaineen tehtävässä vuosiluokille 3–6 on painotettu esimerkiksi oppilaan myönteistä suhdetta musiikkiin. Myönteinen suhde musiikkiin luo pohjaa elinikäiselle musiikin harrastamiselle (POPS 2014, 263). Vastaajista 83 % ilmoitti myös menestyneensä koulun musiikissa hyvin, ihan hyvin tai saaneensa arvosanaksi 9 tai 10.

Tutkimuksen kannalta keskeisiä kysymyksiä oli, miksi tämän kuoron kuorolaiset olivat aikoinaan aloittaneet kuorolauluharrastuksen. Suuri osa (30 %) ilmoitti aloittaneensa kuoroharrastuksen laulamisen ilosta, 20 % oli liittynyt kouluaikoina musiikkiluokkien kuoroon, 17 % oli aloittanut kuoron kaverin kanssa yhdessä tai koska sinne pääsi kaverin kanssa, 10 % opettajan ehdotuksesta ja 7 % ilmoitti syyksi uusiin ihmisiin tutustumisen. Muita syitä olivat muun muassa mukava porukka ja äänen huolto. Muiden tutkimusten tulokset ovat tässä aihepiirissä hieman eriävät tämän tutkimuksen kanssa. Louhivuoren ja Salmisen (2005, 12–13) tulosten mukaan yleisin syy kuoroon liittymisessä on ollut tuttavien ehdotus liittymisestä tai esimerkiksi vaikuttavien kuuntelukokemusten aikaansaama halu liittyä kuoroon. Myös Martinin (1993) tuloksissa yleisin syy kuoroon liittymiseen oli nimenomaan ystävän tekemä ehdotus liittymisestä. Tässä tutkimuksessa selvästi yleisin syy kuoroharrastuksen aloittamiseen liittyi nimenomaan laulamisen tuottamaan iloon.

Kuten tutkimustuloksistakin käy ilmi, tutkimukseen valikoituneen kuoron laulajista suuri osa oli aloittanut kuoroharrastuksen musiikkiluokilla ollessaan. Kenties juuri tämä musiikkiluokilta saatu kokemus laulamisen ilosta, vaikutti tämän kysymyksen tuloksiin. Peräti 70 % tutkimukseen osallistuneista oli laulanut kuorossa jo kouluaikana esimerkiksi silloin, kun koulussa oli koottu kuoro juhliä varten.

Mielenkiintoista kuorolauluharrastuksen kestossa tässä tutkimuksessa oli se, että peräti 80 % vastaajista on harrastanut kuorolaulua vähintään viisi vuotta ja 47 % 9 vuotta tai sitä kauemmin. Yksi vastaajista on laulanut tutkimukseen osallistuneessa kuorossa peräti 37 vuotta.

Martin (1993) huomasi tutkimuksessaan, että naiskuoroharrastus on hyvin pitkäaikaista, sillä harrastus kestää yleensä lähes koko aikuisiän. Kuoroharrastus ja laulaminen on monille elämäntapa ja siitä luovutaan vasta sitten, kun säännöllinen mukanaolo ei enää onnistu. (Martin 1993, 33.) Kuorolaulajien halu jatkaa kuoroharrastustaan vuodesta toiseen saattaa selittyä nimenomaan kuorolauluun kuuluvan yhdessäolon seurauksena. Kuoro on yhdessäolon muodoista jopa merkittävämpi kuin muut yhteisöt. (Louhivuori & Salminen 2005, 13–14.)

Myös Sini Louhivuoren tutkimuksessa todettiin, että nimenomaan sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteisöllisyys ovat merkittävässä asemassa kuorolaulajien keskuudessa (Louhivuori 2004, 49–50). Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmien perusteissa opetusta suunniteltaessa suositellaan erikseen ottamaan huomioon, että nimenomaan sosiaalinen vuorovaikutus ja yksilöllisten tarpeiden huomioiminen ovat etenkin aikuisten oppimisessa tärkeää.

(Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005, 20.) Sosiaaliset kontaktit kavereihin, kuoronjohtajaan tai opettajaan ovat tärkeitä tekijöitä myös kuorolaisten kokonaismotivaatiossa (Heilala & Virtanen 2006, 73.)

Motiiveja kuorossa laulamiseen on tutkittu aiemmin jonkin verran etenkin pro gradu -tutkimuksissa. Aihetta ovat käsitelleet esimerkiksi Martin 1993, Murtoniemi 2002, Heilala ja Virtanen 2006 ja Hyppönen 2009. Motiivi on peruste aloittaa jotakin, jatkaa jotakin tai myös lopettaa jotakin (Kosonen 2010, 296).

Tähän tutkimukseen osallistuneen kuoron kuorolaisia motivoi kuorossa laulamissa eniten yhdessä laulaminen. Lähes yhtä paljon laulajia motivoi oman laulutaidon kehittäminen. Muita motivoivia tekijöitä olivat ystävien tapaaminen, monipuoliseen musiikkiin tutustuminen ja konserttikokemukset. Tutkimustulokset noudattelevat Louhivuoren ja Salmisen toteuttaman tutkimuksen tuloksia. Myös heidän tutkimuksessaan selvisi, että kuorolaulussa on tärkeää laulutaidon kehittäminen, taiteelliset elämykset ja erilaiset sosiaaliset tekijät (Louhivuori & Salmi 2005, 13). Myös Heilalan ja Virtasen (2006, 63) tutkimuksessa selvisi, että sosiaaliset kontaktit ovat lähes yhtä merkittävä motiivi kuoroon osallistumisessa kuin laulamisesta saatavan ilon.

Tutkimuksessa selvitettiin sitä, harrastavatko muut perheenjäsenet musiikkia vapaa-ajalla. Avoimissa kysymyksissä on omat haasteensa. Yksi haaste voi olla esimerkiksi se, että joskus vastaaja vastaa kysymyksen vierestä (Valli 2001, 111.) Juuri näin kävi monelle vastaajalle, kun kysymyksellä koetettiin selvittää muiden perheenjäsenten musiikkiharrastusta. Tässä kysymyksessä olisi pitänyt tarkemmin tähdentää, tarkoitettiinko nykyistä perhettä vai lapsuuden perhettä. Joka tapauksessa vain 3 % vastaajista vastasi, että kukaan muu perheessä ei harrasta musiikkia. Sen sijaan hieman yli puolet vastaajista 57 % kertoi jonkun tai joidenkin muiden perheenjäsenten harrastavan myös musiikkia. 33 % mainitsi, että lapsuudenperheessä harrastettiin musiikkia. Heilalan ja Virtasen (2006, 75) tutkimuksen mukaan kodin kannustus vaikuttaa erittäin myönteisesti oppilaiden kuorossa laulamisen motivaatioon. Kodin kannustuksella todettiin olevan myönteinen vaikutus esimerkiksi esiintymisinnokkuuteen ja käsityksiin itsestä laulajana. Myös Martinin (1993, 33, 60) tutkimuksessa todettiin, että kodin myönteinen suhtautuminen vaikuttaa harrastuksen valintaan ja esimerkiksi kuoroharrastukseen suhtaudutaan myönteisesti etenkin sellaisissa perheissä, joissa aviomies ja lapset harrastavat musiikkia.

Tulevaisuudelta kuoroharrastuksen suhteen peräti puolet vastaajista odottaa erilaisia sosiaalisiin tekijöihin liittyviä asioita sekä iloista mieltä. Lähes yhtä suuri osa toivoo, että he kehittyisivät edelleen laulajana. Muita odotuksia olivat muun muassa haasteellinen ohjelmisto, matkat, kilpailut, äänenhuolto ja uudet kappaleet. Harrastustoiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeässä roolissa on yksilön innostus oppia uusia asioita, tekniikoita ja toimintoja oman kiinnostuksen piiristä (Heilala & Virtanen 2006, 80). Osa kyselyyn vastanneista jo aikuisiän saavutta-

neista naisista haaveili edelleen oppivansa soittamaan jotakin soitinta tai kehittyvänsä myös soittajana.

7.1 Tulosten luotettavuus ja käyttökelpoisuus

Kuten varmasti muissakin tutkimuksissa, myös tässä tutkimuksessa oli nähtävissä suuria eroja vastaajien vastausmotivaation tai -tavan kanssa. Osa innostui muistelemaan osin pitkinkin selityksin omia kouluaikojaan, kun taas osa tyytyi vastaamaan hyvin lyhyesti, sen kummemmin asioita selittämättä. Kyselyyn vastaaminen oli kuitenkin suurimmalta osalta sujunut erittäin hyvin ja vastauksiin oli selvästi käytetty aikaa.

Avointen kysymysten hyviä puolia on muun muassa se, että vastausten joukossa voi olla hyviä ideoita, vastaajan mielipide voidaan saada selville perusteellisesti sekä monipuolinen aineiston luokittelu. Avointen kysymysten huonoja puolia on esimerkiksi se, että niihin jätetään usein vastaamatta, vastaukset ovat ylimalkaisia ja epätarkkoja. Joskus vastaaja vastaa myös kysymyksen vierestä. (Valli 2001, 111). Tässä tutkimuksessa kaikista avointen kysymysten vastauksista en kyennyt löytämään niin paljon yhtäläisyyksiä, että vastausten ryhmittely olisi ollut järkevää. Näin ollen muutaman avoimen kysymyksen vastaukset jäi kokonaan auki. Tutkimusta lukeva saa niistä suuremman informaation luettuaan ne sellaisenaan, kuin niin, että ne olisi ryhmitelty tiiviimmiksi ryhmiksi ilman selkeää yhteistä tekijää.

Tutkimuksessa tehtyjä johtopäätöksiä ei voida yleistää sellaisenaan koskemaan muita aikuisiän kuorolaisia. Kyseessä on tapaustudkimus ja harkinnanvarainen näyte on pieni. Lisäksi johtopäätösten yleistettävyyteen kaikkiin aikuisiän kuorolaisiin vaikuttaa oleellisesti myös se, että kyseessä oli naiskuoro ja näin ollen kaikki vastaajat olivat naisia. Tutkimuksessa tehtävät johtopäätökset voivat kuitenkin olla suuntaa-antavia ja johtopäätöksistä on apua esimerkiksi musiikinopettajille ja kuoronjohtajille sekä kuorolaisille ja kuoroa harrastamaan aikoville.

7.2 Aiheen jatkotutkimus

Kuoroharrastus vaatii jatkotutkimuksia. Kuorolaulua harrastetaan paljon niin koko maan kuin maailmankin laajuisesti. On suorastaan ihmeellistä, kuinka vähän aihetta on tutkittu, kun ottaa huomioon sen yleisyyden. Jotakin erityistä kuorolaulun täytyy sen harrastajille antaa, kun sitä niin moni harrastaa, sen harrastamiseen sitoudutaan ja ennen kaikkea sen harrastaminen on usein läpi elämän kestävä.

Koska harkinnanvarainen näyte tässä tutkimuksessa oli pieni ja kyseessä oli yksi kuoro, jota tutkittiin, olisi mielenkiintoista tietää ja verrata toisten kuorojen, toisten näytteiden vastauksia keskenään. Ovatko koulun musiikintunnit antaneet myös muille kuoroille ja niiden kuorolaisille yhtä positiivisia ja merkittäviä vaikuttimia kuorolauluharrastuksen aloittamiseen tai sen jatkamiseen vielä aikuisiälläkin? Mielestäni on hienoa, että koulun musiikintunnit ovat tarjonneet kipinän läpi elämän kestävään harrastukseen. Aihe ei siis voi olla merkityksetön.

LÄHTEET

- Ahonen, K. (2004) Johdatus musiikin oppimiseen. Helsinki: Finn Lectura.
- Bailey, B. A. & Davidson, J. W. (2005) Singers Effects of group singing and performance for marginalized and middle-class singers. *Psychology of Music* 2005; 33 (3). 269-303.
- Cohen, A., Bailey, B. & Nilsson, T. (2002). The importance of music to seniors. *Psychomusicology* 2002; 18. 89-102.
- Clift, S., Hancox, G., Morrison, I., Bärbel, H., Kreutz, G. & Stewart, D. (2007). Choral singing and psychological wellbeing: Findings from English choirs in a crossnational survey using the WHOQOL-BREF. *International Symposium on Performance Science*. Published by the AEC. 2007. 201-207.
- Hanifi, R. (2005). Vapaa-ajan harrastukset -itse tekeminen, aktiivinen harrastaminen. Teoksessa M. Liikkanen, R. Hanifi & U. Hannula (toim.) *Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä: vapaa-ajan muutokset 1981-2002*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Hanifi, R. (2009). Musiikin aktiiviset harrastajat. Teoksessa M. Liikkanen (toim.) *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Heilala, V. & Virtanen, S. (2006). Kuorossa laulamisen motivaatio perusopetuksen koulujen kuoroissa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.
- Hyppönen, M-L. (2009). Kultainen ääni ja kultaiset opit - kokemuksia Jyväskylän musiikkiluokkien kuorosta. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatus. Pro gradu -tutkielma.
- Hyyppä, M. (2002). Kuorossa elämä pitenee. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Teoksessa P. Ruuskanen (toim.) *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-Kustannus. 28-59.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2003) Tutki ja kirjoita. 6.-9.painos. Helsinki: Tammi.
- Janhonen, T. (1998). Koulujen musiikinopetus ja "elämän tarkoitus". Kuuden musiikinopettajan työtä ohjaavat arvot. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitehteen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Kauppinen, E. & Sintonen, S. (2004). Musiikin harrastamisen moninaisuus. Teoksessa E. Kauppinen & S. Sintonen. *Musikaalinen elämä*. Helsinki: Kansanvalistusseura. 9-19.
- Kosonen, E. (2001). Mitä mieltä on pianonsoitossa. 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylän yliopisto: *Studies in the Arts* 79.
- Kosonen, E. (2009). Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (toim.) *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatustusseura FISME. 157-170.

- Kosonen, E. (2010). Musiikkiharrastusten motivaatio. Teoksessa J. Louhivuori & S. Saarikallio (toim.) Musiikkipsykologia. Jyväskylä: Atena. 295–309.
- Kovanen, T. (2010). Kaikki paitsi musiikkikasvatus on turhaa. Millä argumenteilla musiikkia puolustetaan yleissivistävän koulun oppiaineena? Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Laki taiteen perusopetuksesta. 21.8.1998/633 1§. [verkkajulkaisu]. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633> (Viitattu 18.9.2015)
- Lappalainen, V. (2004). Erään tien sävelkulkuja. Teoksessa E. Kauppinen & Sintonen S. Musikaalinen elämä. Helsinki: Kansanvalistusseura. 57–77.
- Lehtonen, K. (1986) Musiikki psyykkisen työskentelyn edistäjänä. Psykoanalyytinen tutkimus musiikkiterapian kasvatuksellisista mahdollisuuksista. Turun yliopisto. Scripta lingua Fennica edita 56.
- Liikkanen, M. (2005) Vapaa-aika muutoksessa -merkitykset, rajoitteet ja valinnat. Teoksessa M. Liikkanen, R. Hanifi & U. Hannula (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä: vapaa-ajan muutokset 1981–2002. Helsinki: Tilastokeskus. 5–30.
- Linnankivi, M., Tenkku, L. & Urho, E. (1994). Musiikin didaktiikka. 2. painos. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Louhivuori, J., Siljander, E., Luoma, M-L. & Johnson J.K. (2012) Seniorikuorolajien sosioekonominen tausta, koettu hyvinvointi ja terveys. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):4.
- Louhivuori, J. (2011) Voimakkaat musiikilliset kokemukset – kuorolaulajien kokemuksia. Teoksessa L-M. Lilja-Viherlampi (toim.) Ihminen ja musiikki. Musiikillisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia. Turku: Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 57. 95–114. Perustuu Turun Ammattikorkeakoulussa keväällä 2010 järjestetyn Ihminen ja musiikki -foorumien esityksiin.
- Louhivuori, J. & Salminen, V-M. (2005). Miksi laulamme kuorossa? Kuoroharrastusta koskevan kyselyn tutkimuksia. SULASOL, 2005 (4), 12–14.
- Louhivuori, S. (2004). "Yhdessä soitetaan ja parannetaan maalimaa siinä samalla!" Musiikkiharrastus kansalaisopisto-opiskelijan elämässä. Teoksessa S. Niemelä & M. Luutonen (toim.) Taitava ihminen- toimiva kansalainen. Helsinki: Kansanvalistusseura. 45–54.
- Malmberg, L-E. & Little, T. D. (2002). Nuorten koulumotivaatio. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.) Mikä meitä liikuttaa? Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus. 127–144.
- Martin, M. (1993). Naiskuoroharrastuksen merkitys laulajalle. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Metsämuuronen, J. (1995). Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 146.
- Murtoniemi, M. (2002). Laulamisen motivaatio poikakuorossa. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.
- Niitamo, P. (2002). Tunneperäinen ja tietoperäinen motivaatio. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi (toim.) Mikä meitä liikuttaa? Modernin motivaatiopsykologian perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus. 40–52.

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (2004). (POPS 2004). Helsinki: Opetushallitus.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. (POPS 2014). Helsinki: Opetushallitus.
- Raijas, P. P. (2006). Musiikillisesta lahjakkuudesta ja motivaatiosta. *Rondo* 7 (2012), 12.
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Helsinki: Edita.
- Singing Europe. (2015.) [verkkójulkaisu]
http://www.thevoiceproject.eu/fileadmin/redaktionthevoice/VOICE/docs/singingeurope/singingeurope_report.pdf (Viitattu 23.9.2015)
- Sulasol. (2015). *Kuorotietoa* [verkkójulkaisu].
<http://www.sulasol.fi/kuorotietoa/> (Viitattu 23.9.2015)
- Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2005. Helsinki: Opetushallitus.
- Tilastokeskus (2014). *Kulttuuritilasto 2013*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Valli, R. (2001). Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus. 100–112.
- Vainikainen, M. (2014). *Musiikkiluokan käymisen yhteys elinikäiseen musiikin harrastamiseen ja ammatilliseen suuntautumiseen*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu -tutkielma.

LIITE 1 KYSELY

SAATEKIRJE

Olen tekemässä Pro gradu - tutkielmaani osana musiikkikasvatuksen opintojani Jyväskylän yliopistossa. Tutkimuksellani pyrin selvittämään sitä, onko koulun musiikinopetuksella ollut merkitystä sille, että juuri te harrastatte vapaa-ajallanne kuorolaulua. Oheisen kyselylomakkeen kysymykset käsittelevät esimerkiksi koulutustaustanne, musiikintuntikokemuksianne ja kuorolaulun motivaatioon liittyviä aiheita.

Kyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti eikä tutkimuksessa tulla mainitsemaan nimeltä kyselyyn vastanneita. Kyselylomakkeen lopussa kysyn yhteystietojanne siltä varalta, jos huomaan myöhemmin tarvetta kysyä joltakin tai osalta teistä lisäkysymyksiä.

Tutkimukseeni liittyviä tuloksia on mahdollista lukea Pro gradu - tutkielmani valmistuttua esimerkiksi Jyväskylän yliopiston kirjaston opinnäytetyökokoelmasta.

Etukäteen kiittäen
Jyväskylässä 3.6.2013

Minna Särkinen

Kysymyslomake

Ympyröi oikea vaihtoehto tai muussa tapauksessa kirjoita vastaus sille merkityille viivoille.

Taustatiedot

1. Ikä _____ vuotta

2. Koulutus (rengasta ylin suorittamasi koulutusaste)

1. Peruskoulu
 2. Ylioppilastutkinto
 3. Toisen asteen ammattitutkinto
 4. Opistotason ammatillinen koulutus
 5. Ammattikorkeakoulututkinto
 6. Korkeakoulututkinto
 7. Muu, mikä
-

3. Päätoimi tällä hetkellä

1. Koululainen
 2. Opiskelija
 3. Työtön
 4. Palkkatyössä
 5. Vanhempainloma
 6. Yrittäjä
 7. Muu, mikä
-

4. Oletko musiikin kanssa tekemisissä työssäsi?

1. Kyllä, miten? _____
2. Ei

5. Mikä on ammattisi?

6. Millä paikkakunnalla ja minä vuosina kävit oppivelvollisuuskoulusi?

_____ vuosina _____ - _____

7. Siviilisäätysi

1. Naimaton
2. Avoliitossa
3. Avioliitossa
4. Yksinhuoltaja

8. Onko perheessäsä muita musiikkia harrastavia? Kuvaile.

Kuoroharrastusta koskevia taustatietoja

9. Kuinka monessa kuorossa laulat tällä hetkellä? _____

10. Kuinka monta vuotta olet laulanut

- a) Jyväskylän Naislaulajissa: _____ vuotta
- b) aiemmissa kuoroissa: _____ vuotta
- c) muissa tämän hetken kuoroissa: _____ vuotta

Taustatietoja musiikkiharrastuksestanne yleensä

11. Harrastatko muutakin musiikkiin liittyvää vapaa-ajallasi?

1. Kyllä. Mitä?

2. Ei

12. Nuotinlukutaitoni on mielestäni

- a) hyvä
- b) keskinkertainen
- c) puutteellinen.

13. Jos osaat lukea nuotteja, missä olet oppinut?

14. Mikä sinut sai aloittamaan kuoroharrastuksen ensimmäistä kertaa (joko Jyväskylän Naislaulajissa tai jossakin muussa kuorossa)?

15. Mikä sinut sai aloittamaan kuoroharrastuksen Jyväskylän Naislaulajissa?

16. Mikä sinua motivoi kuorossa laulamiseen tällä hetkellä? Merkitse kolme syytä tärkeysjärjestyksessä.

- a) oman laulutaidon kehittäminen
- b) yhdessä laulaminen
- c) konserttikokemukset
- d) matkat
- e) monipuoliseen musiikkiin tutustuminen
- f) järjestötoiminta
- g) ystävien tapaaminen
- h) muuta, mitä?

1. _____
2. _____
3. _____

17. Oletko joskus ollut aikeissa lopettaa kuoroharrastuksen kokonaan?

1. Kyllä, miksi?

2. Ei

Kysymyksiä taustastasi liittyen koulun musiikintunteihin

18. Oliko musiikki jo koulussa lempioppiaineidesi joukossa? Perustele.

1. Kyllä
2. Ei

19. Jos koulussasi oli mahdollista valita valinnaisaineita, valitsitko musiikin?

1. Kyllä
2. Ei

20. Mitä koulun musiikintunneilla tehtiin? Ympyröi.

- a) laulu
- b) soitto
- c) kuuntelu
- d) nuotinlukuharjoitukset
- e) musiikkitieto
- f) musiikinteoria
- g) musiikinhistoria
- h) muuta, mitä?

21. Mitä koulussa laulettiin?

- a) maakuntalauluja
- b) iskelmiä
- c) virsiä
- d) juhlalauluja
- e) muuta, mitä?

22. Laulettiinko musiikintunneilla moniäänisesti?

1. Kyllä
2. Ei
3. En muista

23. Oliko koulussa kuoro, joka

- a) koottiin juhlia varten
- b) toimi läpi lukuvuoden
- c) ei ollut kuoroa.

24. Lauloitko koulun kuorossa?

1. Kyllä
2. Ei

25. Millainen oli koulukuoron johtaja? Millaisia muistoja sinulla on hänestä?

26. Miten menestyit koulun musiikintunneilla? Kuvaile.

27. Onko koulun musiikintunneilla ollut mielestäsi vaikutusta myöhempään kuoroharrastukseesi?

1. Kyllä, miten?

2. Ei

Tavoitteita kuoroharrastukselta

28. Mitä odotuksia sinulla on kuorossa laulamisen suhteen?

29. Mitä odotuksia sinulla on oman musiikkiharrastuksesi suhteen tulevaisuudessa?

Jos olet käytettävissä mahdollisia lisäkysymyksiä varten,
pyydän että laitat yhteystietosi alle.

Kiitos vaivannäöstäsi!